

5. De CREG

5.1. Directiecomité en personeel van de CREG

Het directiecomité staat in voor het operationeel bestuur van de CREG en stelt alle handelingen die nodig of dienstig zijn voor de opdrachten die het door de elektriciteits- en gaswet worden toevertrouwd.

De voorzitter en de drie directeurs die het directiecomité vormen, worden benoemd bij een in ministerraad overlegd

koninklijk besluit voor een eenmalig hernieuwbaar mandaat van zes jaar. Zij vormen een college dat volgens de gewone regels van beraadslagende vergaderingen beraadslaagt.

Sinds 1 september 2013 wordt het voorzitterschap van het directiecomité, inclusief het management van de CREG, waargenomen door mevrouw Marie-Pierre Fauconnier. De drie directeurs zijn de heer Laurent Jacquet, directeur van de controle op de prijzen en de rekeningen, de heer Koen Locquet, directeur van de administratieve directie en de heer

Andreas Tirez, directeur van de technische werking van de elektriciteits- en aardgasmarkten.

Op 31 december 2015 telde de CREG, buiten het directiecomité, 67 personeelsleden.

Tabel 15: Directie en personeel van de CREG op 31 december 2015

VOORZITTERSCHAP VAN HET DIRECTIECOMITÉ	
FAUCONNIER Marie-Pierre	Voorzitster van het directiecomité
DEVACHT Christiane	Directieassistente
FIERS Jan	Secretaris van het directiecomité
DE VREESE Annemarie	Communicatieverantwoordelijke
VAN HAUWERMEIREN Geert	Europees strategisch adviseur
CASTELEYN Isabel	Eerstaanwend adviseur
COZIGOU Liana	Adviseur
DIRECTIE TECHNISCHE WERKING VAN DE MARKTEN	
TIREZ Andreas	Directeur
GOOVAERTS Wendy	Directieassistente
VAN KELECOM Inge	Polyvalente secretaresse
GHEURY Jacques MARIEN Alain MEES Emmeric VAN ISTERDAEL Ivo WILBERZ Eric	Hoofdadviseurs
CLAUWAERT Geert CUIJPERS Christian DE WAELE Bart FONTAINE Christian PONCELET Yves	Eerstaanwend adviseurs
FILS Jean-François LUICKX Patrick MAENHOUDT Marijn SCHOUTTEET Nico	Adviseurs
DIRECTIE CONTROLE PRIJZEN EN REKENINGEN	
JACQUET Laurent	Directeur
FELIX Kim	Directieassistente
CORNELIS Natalie de RUETTE Patrick LAERMANS Jan	Hoofdadviseurs
ALLONSIUS Johan BARZEELLE Elke DEBRIGODE Patricia DUBOIS Frédéric HERNOT Kurt JOOS Benedikt MAES Tom SOFIAS Anastasio	Eerstaanwend adviseurs
COBUT Christine LIBERT Brice PIECK An WILMART Gilles	Adviseurs
DIRECTIE ALGEMENE ZAKEN	
LOCQUET Koen	Directeur
SELLESLAGH Arlette	Directieassistente
Adviesraad Gas en Elektriciteit	
DE LEEUW Han HERREZEEL Marianne	Adviseurs
Algemene administratie	
DE PEUTER Caroline	HR & Office manager
SMEDTS Hilde	Eerstaanwend juridisch adviseur
VAN MAELE Nele	Administratief assistente
BAUWENS Evi VAN ZANDYCKE Benjamin	Vertalers
LOI Sofia	Coördinatrice
DE DONCKER Nadine WYNS Evelyne	Polyvalente bedienden
JUNCO Daniel	Logistiek medewerker
Dienst IT	
DAELEMAN Kurt	Systeem- en netwerkbeheerder
GORTS-HORLAY Pierre-Emmanuel	Adjunct-informaticus
Financiën	
SCIMAR Paul	Verantwoordelijke van de dienst financiën
LECOCQ Nathalie	Boekhoudster
CROMBEZ Thomas	Boekhoudkundig en administratief medewerker
PINZAN Laurent	Administratief medewerker
Studiedienst, documentatie en archieven	
BOUCQUEY Pascal	Hoofdadviseur
CHICHAH Chorok DETAND Maria-Isabella GODDERIS Philip HEREMANS Barbara ROOBROUCK Myriam STEELANDT Laurence ZEGERS Laetitia	Eerstaanwend adviseurs
HENGESCH Luc	Documentalist

5.2. Adviesraad Gas en Elektriciteit

De Adviesraad Gas en Elektriciteit (vroeger algemene raad genoemd) is een adviesinstantie en een discussieforum opgericht door de CREG en de federale minister bevoegd voor Energie.

Hij heeft als taak om:

- op eigen initiatief of op verzoek van de minister richtsnoeren te bepalen voor de toepassing van de elektriciteitswet en de gaswet en de uitvoeringsbesluiten ervan;
- een advies te formuleren betreffende elke kwestie die hem door het directiecomité van de CREG wordt voorgelegd;
- een discussieforum te zijn over de doelstellingen en strategieën van het energiebeleid.

De adviesraad is in 2015 acht keer samengekomen.

Het voorzitterschap werd waargenomen door de heer Mathieu Verjans en het vicevoorzitterschap door de heer Peter Claes.

De regelmatige deelname van een vertegenwoordiger van de federale minister voor energie heeft het voor de adviesraad mogelijk gemaakt om zijn werk toe te spitsen op de meest dringende aspecten en periodiek op de hoogte gehouden te worden van de regeringsbekommernissen op het vlak van gas en elektriciteit. De talrijke vragen gesteld door de leden aan de vertegenwoordiger van de minister maakten het mogelijk de minister op de hoogte te houden van de bekommernissen van de adviesraad.

De adviesraad heeft in 2015 drie adviezen uitgebracht. De werkgroepen 'marktwerking gas', 'prijzencomponenten' en 'werking elektriciteitsmarkt' hebben gewerkt aan de opstelling ervan.

Advies nr. 62 van 6 maart 2015 over de studie 1345 over de werking van en de prijsevolutie op de Belgische groothandelsmarkt voor aardgas – monitoringrapport 2013:

De adviesraad heeft met veel belangstelling kennis genomen van deze studie van het directiecomité van de CREG die een significante bijdrage levert tot de transparantie van de aardgasmarkt in België. Hij heeft het directiecomité uitgenodigd deze analyses verder te zetten, regelmatig updates te publiceren en zijn Europese collega's in andere lidstaten aan te moedigen om gelijkaardige rapporten te publiceren over de werking van de elektriciteits- en aardgasmarkten.

De adviesraad heeft de volgende bedenkingen en suggesties over deze studie geformuleerd:

- Inzake bevoorrading moet een verdere diversificatie van de bevoorradingsbronnen worden nagestreefd om de bevoorradingszekerheid te verbeteren.
- De aantrekkelijkheid van de hub van Zeebrugge dient te worden verbeterd om de liquiditeit van de Belgische markt verder te verhogen. Vanuit dit oogpunt vraagt de adviesraad aan het directiecomité van de CREG om een specifieke studie over het onderwerp uit te voeren. Rekening houdend met de toekomstige regulering van de hub, zou deze studie ook pistes voorstellen die de aantrekkelijkheid ervan kunnen verbeteren.
- De concentratiegraad van de Belgische markt blijft zeer hoog (75% van de markt in handen van drie spelers). Dit is een blijvend aandachtspunt.
- Het entry-exitmodel dat op 1 oktober 2012 werd ingevoerd voor het gastransport, heeft bijgedragen tot een betere werking en een grotere transparantie van de Belgische markt. De adviesraad vraagt aan het directiecomité van de CREG om het model na drie jaar werking grondig te evalueren (bv. inzake *within-day settlement* in het balancingmechanisme).
- De adviesraad dringt aan op meer transparantie en duidelijkheid inzake de impact van de Nederlandse beslissingen

m.b.t. de gaswinning in Groningen op de markt voor laagcalorisch gas in België. Hij nodigt het directiecomité van de CREG en de FOD Economie allebei uit om binnen hun bevoegdheidsdomein een rapport over het onderwerp te maken (analyse van het beleid van Nederland inzake L-gas en de impact ervan op de Belgische markt, conversieplan en kost en financiering van deze conversie).

Advies nr. 63 van 21 oktober 2015 over de studie 1407 over een update van de kostenstructuur van de elektriciteitsproductie door de nucleaire centrales in België, de economische waardering van nucleaire elektriciteitsproductie en een raming van de winsten uit deze activiteiten.

De adviesraad heeft besloten op eigen initiatief een advies uit te brengen over de kwestie van de nucleaire winst. Over dit dossier is immers reeds intens gedebatteerd binnen de adviesraad en met het oog op de evolutie en het belang, leek het de raad zinvol om zijn aanbevelingen over deze kwestie mede te delen.¹²⁸

Dit advies werd opgesteld in de volgende context. De minister van energie gaf de CREG en de Nationale Bank van België (NBB) op 8 januari 2015 opdracht om op basis van geactualiseerde gegevens een update te maken van de studies aangaande de kostenstructuur van de nucleaire centrales in België, de economische waardering van nucleaire elektriciteitsproductie en een raming van de winsten uit deze activiteiten. Het directiecomité van de CREG heeft deze studie op 12 maart 2015 goedgekeurd en heeft die vervolgens aan de minister overgemaakt. Deze studie werd op 25 maart 2015 gepresenteerd door de CREG aan de leden van de Commissie voor het Bedrijfsleven van het federale parlement. Op 22 juni 2015 werd een openbare versie verzonden aan de leden van de adviesraad. Op 8 juli 2015 vond een hoorzitting van deze analyse plaats binnen de werkgroep "prijzencomponenten" van de adviesraad.

De adviesraad formuleert de volgende aanbevelingen:

- Hij neemt kennis van het onderscheid dat het directiecomité van de CREG maakt tussen de nucleaire winst, de nucleaire rente en de repartitiebijdrage. De CREG heeft de nucleaire winst berekend, dit is het verschil tussen de nucleaire inkomsten en de kosten die gemaakt worden bij de normale exploitatie van de nucleaire centrales (met uitzondering van verlengingsinvesteringen). De evaluatie van de rente valt volgens hem onder het prerogatief van de regering. De repartitiebijdrage valt dan weer onder de fiscaliteit. De adviesraad vindt dit onderscheid opportuun en heft de dubbelzinnigheid tussen nucleaire winst en rente graag op.
- Hij merkt op dat de nucleaire winst voor het jaar 2014 door de CREG en de NBB wordt geraamd tussen 421,38 miljoen euro en 506,91 miljoen euro (volgens de berekeningsmethoden van de strategieën die door de twee operatoren worden gebruikt) en op 434,31 miljoen euro met inachtneming van de wegingen van de strategieën van de twee operatoren. Dit bedrag is vier keer lager dan de raming die werd opgemaakt in 2011 waarin de nucleaire winst voor het jaar 2007 werd geraamd op 1,75 miljard euro.
- Met betrekking tot de wijziging van de door de CREG aangenomen methode, d.i. de overgang van een benadering die rekening houdt met de geproduceerde hoeveelheden op het moment van verkoop naar een benadering die rekening houdt met de verschillen tussen de voorziene, genomineerde en reële hoeveelheden, neemt de adviesraad akte van deze nieuwe methodologie, maar betreurt dat hij zich er onmogelijk over kan uitspreken gezien het gebrek aan transparantie over de gebruikte gegevens.
- De adviesraad stelt zich echter vragen bij de definitie die wordt gegeven aan sommige parameters, met name de elementen die de "rente" rechtvaardigen. De adviesraad is van mening dat de door de CREG aangevoerde parameters niet noodzakelijk kenmerkend zijn voor de nucleaire sector, aangezien geen enkele nieuwe speler tot de markt kan toetreden (zie kernuitstapwet van 2003).
- De adviesraad betreurt dat hij slechts zeer laat (22 juni 2015) heeft kunnen genieten van deze studie, en dat dit hem verhindert deel te nemen aan het debat over het onderwerp.

- Wat betreft de repartitiebijdrage, deze vloeide tot nu toe naar de Rijksmiddelenbegroting met als doel om met name de energietransitie en de maatregelen ter waarborging van de bevoorradingszekerheid te financieren. De adviesraad stelt nogmaals vast dat deze bijdrage uitsluitend gericht is op de begroting, waardoor de energietransitie waarvoor de adviesraad nochtans pleit in gevaar komt.
- Tot slot neemt de adviesraad akte van het feit dat de regering op 28 juli 2015 het bedrag van de nucleaire rente heeft vastgelegd op 200 miljoen euro voor 2015 (in plaats van de 405 miljoen die oorspronkelijk in de begroting was opgenomen) en op 130 miljoen in 2016. De adviesraad betreurt het gebrek aan transparantie over dit bedrag en verzoekt de minister (of een van de vertegenwoordigers ervan) dan ook om aan de adviesraad te komen uitleggen welke methode en welke redenen aan de basis van deze keuze lagen.

[Advies nr. 64 van 10 december 2015 over de studie 1411 over de werking van en de prijsevolutie op de Belgische groothandelsmarkt voor elektriciteit – monitoringrapport 2014](#)

De adviesraad heeft het directiecomité van de CREG voor dit jaarlijks monitoringrapport bedankt. Het rapport levert een wezenlijke bijdrage tot de transparantie van de elektriciteitsmarkten in België en dus tot een verbetering van de marktwerking. De adviesraad nodigt het directiecomité uit deze publicatie jaarlijks te blijven publiceren en hoopt dat andere regulatoren in de EU dit voorbeeld zullen volgen.

De adviesraad deelt in grote mate de analyse van het directiecomité en kan zich scharen achter de meeste aanbevelingen ervan.

De onbeschikbaarheid van verscheidene (aardgas- en nucleaire) centrales heeft ook in 2014 geleid tot een toegenomen ongerustheid over de bevoorradingszekerheid en heeft de elektriciteitsprijzen zowel op de spot- als op de forwardmarkten geleidelijk doen stijgen tot een niveau dat significant hoger was dan het gemiddelde van de buurlanden. De adviesraad herhaalt dan ook zijn oproep van 2013

tot alle betrokken partijen om de onzekerheid rond het al dan niet voortbestaan van de kerncentrales Doel 3 en Tihange 2 zo snel mogelijk weg te nemen en om oplossingen uit te werken om de bevoorradingszekerheid tijdens de volgende winters te garanderen en de prijs van elektriciteit in ons land betaalbaar te houden.

De adviesraad dringt aan op meer transparantie rond de sluiting van bestaande productie-eenheden. Hij stelt voor dat de CREG of de administratie voor energie een lijst van centrales bijhoudt met een aantal basisgegevens, waaronder de eventuele aangekondigde of verwachte sluitingsdatum.

De CREG stelt in haar studie vast dat de afname van het elektriciteitsnet de jongste jaren systematisch daalt. De adviesraad stelt voor dat nader onderzocht wordt wat hiervan de oorzaken kunnen zijn (investeringen in energie-efficiëntie, toename van lokale productie, vermindering van de (industriële) vraag,...).

De toename van intermitterende energiebronnen, de inzet van piekcapaciteit en de rol van het *Demand Side Management* beïnvloeden elkaar. De adviesraad stelt voor om dit gegeven ook beter in kaart te brengen (bv. welke vormen van *demand response*, door wie aangeboden, problemen en eventuele oplossingen om de integratie in de markt te verbeteren,...).

De prijsdivergentie binnen de Centraal-West-Europese (CWE) zone nam de laatste jaren gevoelig toe. Zowel op de spot- als op de forwardmarkt lopen de prijzen voor elektriciteit (component *commodity*) sinds 2012 steeds verder uit elkaar, wat niet overeenstemt met de verwachtingen van de verbruikers op het vlak van marktintegratie.

Tabel 16: Leden van de adviesraad gas en elektriciteit op 31 december 2015 (Bron: Belgisch Staatsblad)

	EFFECTIEVE LEDEN	PLAATSVERVANGENDE LEDEN
Federale regering	VANEYCKEN Sven ROOBROUCK Nele CHAHID Ridouane ANNANE Jihane DORREKENS François DASGUPTA Jivan	JUSTAERT Arout WAEYAERT Nicolas JOURDAIN Sigrïd NIKOLIC Diana NICOLAS Stéphane DEMEYERE Frank
Gewestregeringen	BIESEMAN Wilfried AUTRIQUE Henri JACQUET Annabelle	TANGHE Martine BOHET Maurice DECROP Jehan
Representatieve werknemersorganisaties die zetelen in de Nationale Arbeidsraad	VERJANS Mathieu VERHUE Maureen VAN DAELE Daniel DE CROCK Bart	NICAISE Didier VAN WIJNGAERDEN Jan VAN MOL Christiaan SKA Marie-Hélène JONCKHEERE Caroline
Representatieve werknemersorganisaties die zetelen in de Raad voor het Verbruik	DE WEL Bert STORME Sébastien	QUINTARD Christophe SPIESSENS Eric
Organisaties die de promotie en de bescherming van de algemene belangen van de kleine verbruikers tot doel hebben	ADRIAENSSENS Claude DOCHY Stéphane	RENSON Marie-Christine MOERS Jan
Representatieve organisaties van de industrie, het bank- en het verzekeringswezen die zetelen in de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven	VANCRONENBURG Geert BROUWERS Els VAN der MAREN Olivier	VANDERMARLIERE Frank CALOZET Michel AERTS Kristin
Representatieve organisaties van het ambacht, de kleine en middelgrote handelsondernemingen en de kleine nijverheid die zetelen in de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven	DE BUYSER Capucine VANDEN ABEELE Piet	DEPLAE Arnaud VAN GORP Michel
Grote elektriciteitsverbruikers	CLAES Peter	EELENS Claire
Grote aardgasverbruikers	BRAET Luc	de MUNCK Laurent
Elektriciteitsproducenten die behoren tot de Federatie van de Belgische elektriciteits- en gasbedrijven (FEBEG)	VAN DEN BOSCH Marc SCHOONACKER Frank	DE GROOF Christiaan de VILLENFAGNE Aude
Producenten van elektriciteit met behulp van hernieuwbare energie	LAUMONT Noémie	BODE Bart
Producenten van elektriciteit met behulp van warmtekrachtkoppelininstallaties	BOYDENS Jean-Pierre	MARENNE Yves
Industriëlen die elektriciteit voor eigen behoefte produceren	BÉCRET Jean-Pierre	ZADORA Peter
Distributienetbeheerders		
- INTERMIXT	GRIFNEE Fernand HUJOEL Luc DE BRUYCKER Luc	DECLERCO Christine DEBATISSE Jennifer VERSCHELDE Martin
- INTER-REGIES	DE BLOCK Gert	HOUGARDY Carine
Beheerder van het transmissienet voor elektriciteit	DAMILOT Julien	MERTENS Steven
Beheerder van het vervoersnet voor aardgas	GOSSUIN Luc	DESCHUYTENEER Thierry
Titularissen van een leveringsvergunning voor aardgas behorend tot FEBEG	VANDEN BORRE Tom VAN NUNEN Carlos	DE BUCK Hilde DEDECKER Gunnar
Milieuverenigingen	VAN DYCK Sara VANDE PUTTE Jan	TURF Jan DE SCHOUTHEETE Cécile
Titularissen van een leveringsvergunning voor elektriciteit behorend tot FEBEG	HEYVAERT Griet WYVERKENS Herman	GODTS Annemie VAN BOXELAER Kathleen
Marktbeheerder voor de uitwisseling van energieblokken voorgesteld door Belpex	MATTHYS-DONNADIEU James	PIERREUX Nicolas

De adviesraad roept de netbeheerders en regulatoren op om samen met de marktactoren te zoeken naar oplossingen om de regionale marktintegratie in de juiste richting te doen blijven evolueren. Hiervoor doet de adviesraad het volgende.

- Hij moedigt aan om oplossingen te vinden die een evenwicht tussen de interconnectoren, een nationale competitieve productie en de flexibiliteitsbronnen bevorderen.
- Hij vraagt om oplossingen te vinden die de milieuvoorschriften naleven.
- Hij vraagt om het gebruik van de bestaande interconnectiecapaciteiten te optimaliseren.
- Hij vraagt om in het algemeen het energiebeleid in de verschillende betrokken landen nader op elkaar af te stemmen.

De adviesraad nodigt het directiecomité van de CREG uit om van de volgende aspecten van de marktwerking een grondigere analyse te maken:

- "Smart bids" op de spotmarkten;
- "Flowbased allocation" van grenscapaciteiten.

5.3. Beleidsplan en vergelijkend verslag van doelstellingen en verwezenlijkingen van de CREG

Overeenkomstig de elektriciteitswet heeft het directiecomité op 29 oktober 2015 het beleidsplan van de CREG voor het jaar 2016 opgesteld.¹²⁹ In dat beleidsplan zet de CREG dertien doelstellingen uiteen die ze op onafhankelijke wijze wil verwezenlijken met inachtneming van haar wettelijke taken, van de beleidslijnen die de federale regering en het federaal parlement op het vlak van energie hebben uitgestippeld, evenals met inachtneming van haar bevoegdheden en haar onafhankelijkheid. Dit beleidsplan voor het jaar 2016 sluit aan op wat sinds september 2013 door het directiecomité ondernomen is en in het bijzonder op het strategisch plan 2013-2019 van de CREG.

Het beleidsplan vergezelt de ontwerpbegroting van de CREG voor het jaar 2016. Beide documenten werden overgemaakt aan de voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de voorzitter van de Commissie voor het Bedrijfsleven, het Wetenschapsbeleid, het Onderwijs, de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen, de Middenstand en de Landbouw (hierna: de commissie voor het Bedrijfsleven) en op 17 november 2015 voorgesteld tijdens een hoorzitting van de CREG voor de commissie voor het Bedrijfsleven.

Tevens werd er een vergelijkend verslag opgesteld van de in het beleidsplan voor 2014 vooropgestelde doelstellingen en de verwezenlijking ervan.¹³⁰ Dit verslag werd samen met het jaarverslag 2014 van de CREG op 29 april 2015 overgemaakt aan de minister van Energie, de voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de leden van de Commissie voor het Bedrijfsleven. In haar beleidsplan voor 2014 identificeerde de CREG zestien te bereiken doelstellingen. Deze doelstellingen werden opgesplitst in 204 acties die met de te vervullen individuele taken overeenstemden. Het vergelijkend verslag geeft voor elke actie de graad van verwezenlijking en wanneer de actie niet of slechts gedeeltelijk werd verwezenlijkt, vermeldt het verslag waarom dit zo is. Het is een bijlage van het jaarverslag van de CREG.

5.4. Het nieuw huishoudelijk reglement van het directiecomité

Het directiecomité van de CREG heeft een nieuw huishoudelijk reglement opgesteld, na een openbare raadpleging over de wijzigingen die het overwoog wat motivering, consultatie en publicatie betreft.¹³¹

De motiveringsplicht werd uitgebreid tot alle beslissingen van het directiecomité van de CREG (waartegen juridisch verzet kan worden aangetekend). Daarnaast werden de

organisatie en het verloop van de consultatieprocedure nader omschreven. Bij de publicatie van de aktes van het directiecomité op de website zal rekening gehouden worden met de vertrouwelijkheid van "vertrouwelijke informatie". Er werd ook een procedure vastgelegd voor het geval dat het directiecomité niet overtuigd is van de door de betrokken persoon ingeroepen vertrouwelijkheid. Daarnaast worden bepaalde punctuele wijzigingen aangebracht aan de interne werkingsregels om deze op de praktijk af te stemmen. De terminologie wordt afgestemd op de wetgeving overheidsopdrachten en er worden bepaalde bevoegdheidsdelegaties voorzien.

Het nieuwe huishoudelijk reglement is in werking getreden op de dag van zijn publicatie in het Belgisch Staatsblad, namelijk op 14 december 2015.

5.5. Auditverslag van het Rekenhof

Het Rekenhof heeft tussen november 2014 en juni 2015 een functionele audit van de CREG uitgevoerd.

Het Rekenhof concludeert dat "de CREG haar rol als regulator vervult" en "voldoet aan de meeste normen inzake onafhankelijkheid, transparantie en verantwoording", ook al zijn bepaalde punten voor verbetering vatbaar. Het Rekenhof formuleert een aantal aanbevelingen die de CREG met de nodige aandacht zal analyseren. De CREG beschouwt deze audit als een opportuniteit en zal het document gebruiken om haar werking te verbeteren, met het oog op een optimale dienstverlening aan de consumenten.

¹²⁹ Beleidsplan (Z)151029-CDC-1470 voor het jaar 2016.

¹³⁰ Vergleichend verslag (Z)150423-CDC-1417 van de doelstellingen geformuleerd in het beleidsplan van de CREG en van de verwezenlijkingen van het jaar 2014.

¹³¹ Huishoudelijk reglement van het directiecomité van de CREG (Z)151204-CDC-1472.

5.6. Behandeling van vragen en klachten

De CREG is in 2015 op vrijwillige basis doorgegaan met het behandelen van vragen en klachten van verbruikers, ondernemingen van de sector, advocaten, consultants, studenten, administraties of internationale instanties.

Daarnaast heeft de CREG in 2014 ook verder samengewerkt met de federale ombudsdienst voor energie, de drie regionale energieregulatoren (BRUGEL, CWaPE en VREG) en de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (Algemene Directie Economische Inspectie en Algemene Directie Energie). Deze samenwerking is het resultaat van een akkoord gesloten in 2011 waarbij de betrokken diensten het eens zijn geworden over de procedure voor de behandeling van vragen en klachten die niet onder de bevoegdheid vallen van de dienst die ze ontvangen.

Daarnaast heeft de CREG in maart 2015 aan de federale ombudsdienst voor Energie in het kader van haar jaarlijkse rapporteringsverplichtingen aan de Europese Commissie haar statistieken overgemaakt van de klachten die ze in 2014 heeft ontvangen. Van de 670 aanvragen die de CREG tussen 1 januari en 31 december 2014 heeft ontvangen, heeft ze 244 klachten (163 in het Frans en 81 in het Nederlands) behandeld. De CREG beschouwt hier elke vorm van ontevredenheid als een klacht. De meeste klachten hadden betrekking op de toegepaste prijzen en tarieven.

Tot slot werd in 2015 geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid waarbij eenieder die van mening is dat hij wordt benadeeld door een beslissing van de CREG, aan haar kan vragen om het dossier opnieuw te bestuderen.

Anderzijds kon de Geschillenkamer, een orgaan van de CREG, nog niet werken in 2015, bij gebrek aan een benoemingsbesluit van haar leden.¹³²

5.7. Transparantie en website van de CREG

Uit hoofde van de gas- en elektriciteitswetgeving is de CREG verplicht haar beslissingen op haar website te publiceren, waarbij de vertrouwelijkheid van de commercieel gevoelige informatie en/of de persoonsgegevens behouden blijft.

De gas- en elektriciteitswetgeving legt deze verplichting eveneens op voor tariefbeslissingen en geeft bovendien aan dat de CREG in dit kader na raadpleging van de betrokken ondernemingen richtsnoeren voor het aanduiden van vertrouwelijke informatie moet vaststellen. In augustus 2014 heeft de CREG dergelijke richtsnoeren gepubliceerd.¹³³ Deze betroffen enkel de tarieven. In deze richtsnoeren werd evenwel reeds opgemerkt dat de CREG voornemens was het toepassingsgebied ervan uit te breiden naar alle aangelegenheden die onder de bevoegdheid van de CREG vallen.

Daarom heeft de CREG een nieuwe versie van deze richtsnoeren voorgelegd aan een openbare raadpleging die liep van 11 februari 2015 tot 12 maart 2015. De nieuwe richtsnoeren, die werden goedgekeurd op 27 augustus 2015 en gepubliceerd op 14 december 2015, vervangen de richtsnoeren inzake tarieven.¹³⁴

Inhoudelijk worden de beginselen van de vorige richtsnoeren grotendeels overgenomen door voor de commercieel gevoelige gegevens te verwijzen naar de criteria in artikel 39.2 van de Overeenkomst inzake de handelsaspecten van het intellectuele eigendom, in bijlage bij de Overeenkomst van Marrakesh van 15 april 1994 tot oprichting van de Wereldhandelsorganisatie; de richtsnoeren sommen de informatie op die *a priori* moet worden beschouwd als commercieel gevoelige dan wel niet-gevoelige informatie. Wat de persoonsgegevens betreft, wordt verwezen naar de definitie uit artikel 1, van de wet van 8 december 1992 tot

bescherming van de persoonlijke levensfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

Tot slot moet worden opgemerkt dat het nieuwe huishoudelijke reglement van de CREG (zie punt 5.4 van dit verslag) de te volgen procedure vaststelt bij een geschil tussen de CREG en een marktdeelnemer met betrekking tot het vertrouwelijke karakter van de informatie die de CREG voornemens is te publiceren.

De website is door de CREG in 2015 verder aangevuld en geactualiseerd om de verschillende marktdeelnemers, en in het bijzonder de afnemers van elektriciteit en gas, zo goed mogelijk te informeren.

De CREG is in 2015 eveneens blijven werken aan de reeds in 2014 geplande volledige herziening van haar website. In 2015 werd met een externe partner gewerkt aan een website-structuur die sterker gericht is op het publiek en aan manieren om de te ontwikkelen informatie toegankelijker te maken, zonder evenwel aan diepgang en expertise in te boeten. De nieuwe website gaat in principe in de loop van 2016 online.

In 2015 werd de website van de CREG door 145.993 bezoekers geraadpleegd en werden er in totaal 458.659 pagina's bekeken. De meest geraadpleegde onderdelen (zonder onderscheid tussen de Franstalige en de Nederlandstalige versie) waren: Prijzen vergelijken (residentieel), Omzetting m³/kWh, Publicaties, Evolutie van de prijzen / Vangnet en Sociale tarieven.

¹³² De Geschillenkamer dient zich uit te spreken over de geschillen tussen de beheerder en de gebruikers van het net op het vlak van verplichtingen opgelegd aan de netbeheerder, de distributienetbeheerders en de beheerders van gesloten industriële netten, met uitzondering van de geschillen inzake contractuele rechten en verbintenissen.

¹³³ Richtsnoeren inzake tarieven (R)140828-CDC-1336 over de informatie die als vertrouwelijk te beschouwen is omwille van het commercieel gevoelige karakter of persoonlijke karakter ervan.

¹³⁴ Richtsnoeren (R)150827-CDC-1404 over de informatie die als vertrouwelijk te beschouwen is omwille van het commercieel gevoelige karakter of persoonlijke karakter ervan.

5.8. Presentaties gegeven door de CREG

Tabel 17: Overzicht van presentaties door de CREG in 2015

Organisator	Context	Titel van de presentatie	datum
FOD ECONOMIE	Presentatie World Energy Outlook	Round table debate	14/01
CREG - University of Amsterdam & KU Leuven + representatives DG Competition	Merger GDF-Suez	Belgian gas markets 2001-2014	15/01
FEBELIEC	Informatievergadering	Etude 1384 sur la fourniture d'électricité des grands clients industriels en Belgique	16/01
CREG	Presentatie voor FEBEG	Tariefmethodologie - transmissie elektriciteit: Eventueel gebruik injectietarieven Nieuwe tariefmethodologie – aardgasinfrastructuur: Regularisatierekening en ontmantelingsfonds	19/01
CEER	1 st Task Force Meeting Security of Supply	Work Programme TF Security of Supply for discussion purposes	21/01
FEBELIEC	FEBELIEC Energy Forum Session IV	Plenary session panel debate ; Transmission & Distribution Tariffs: An Introduction	22/01
Adviesraad Gas en Elektriciteit (ARGE)	Werkgroepen 'prijzencomponenten', 'marktwerking gas', 'marktwerking elektriciteit'	Méthodologies tarifaires ELIA - FLUXYS 2016-2020 - Nouvelle méthodologie tarifaire - Transport d'électricité - Accents spécifiques, Nouvelle méthodologie tarifaire - Infrastructuur gaz naturel - Accents spécifiques ; Tariefmethodologieën ELIA - FLUXYS 2016-2020 - Nieuwe tariefmethodologie - Transmissie elektriciteit - Specifieke accenten, Nieuwe tariefmethodologie - Aardgasinfrastructuur - Specifieke accenten	9/02
CLUB MONTGOMERY	Energy challenges	Conducting the market towards a successful energy transition	10/02
ARGE	Werkgroep 'SoS'	Note juridique de la CREG analysant les dispositions des contrats régulés dans l'hypothèse de l'application du plan de délestage en cas de pénurie d'électricité	12/02
ARGE	Werkgroep 'marktwerking gas'	Etude 1385 relative aux prix pratiqués sur le marché belge du gaz naturel en 2013	13/02
ARGE	Werkgroep 'marktwerking elektriciteit'	Etude 1384 sur la fourniture d'électricité des grands clients industriels en Belgique	13/02
ARGE	Werkgroepen 'marktwerking gas' en 'marktwerking elektriciteit'	Note 1398 relative aux évolutions marquantes sur les marchés de gros de l'électricité et du gaz en 2014	13/02
SMART GRID FLANDERS	Update market model	Belgian gas markets 2001-2014	23/02
CREG	Workshop « Enregistrement des acteurs du marché en vertu de REMIT » Workshop « Registratie van marktdeelnemers onder REMIT »	Enregistrement des acteurs du marché en vertu de REMIT : Survol de REMIT, Base légale de l'enregistrement, Principes de base, Acteurs concernés, Vue d'ensemble de la plateforme CEREMP, Procédure d'enregistrement sur la plateforme CEREMP ; Registratie van marktdeelnemers onder REMIT: REMIT in vogelvlucht, wettelijke basis van de registratie, basisprincipes, betrokken deelnemers, overzicht van het CEREMP-platform, registratieprocedure op het CEREMP-platform	24/02 ¹
INSEAD	Sustainable Energy Round Table	Electricity Wholesale markets in 2014 - some key facts	26/02
CEER	3rd Task Force Meeting Security of Supply	Towards a CEER SOS concept paper: main principles applied for the EU Public Consultation	2/03
VOKA	Infosessie Energie	Actieve participatie aan de energiemarkt loont!	2/03 13/05 20/05 16/11
Svensk Energi – Swedenergy and NEPP – North European Power Perspectives	Electricity Market Integration - A North European Perspective	Will Flowbased market coupling lead to better usage of transmission capacity, increased welfare and security of supply?	3/03
PREMIER CERCLE	Energy Forecast Summit	Regulatory Aspects of Demand Side Integration - The Belgian case	4/03
Joint event: Benelux (BAEE) and French Association of Energy Economists (FAEE)	Capacity Remuneration Mechanism: a solution for European power market? Illustration in Central West Europe	Strategic Reserve in Belgium - Design and Functioning	9/03
CEER	118 th Gas Working Group Meeting	TF Security of Supply: State of Play	12/03
CEER	Training for Senior Staff and Board Members	Role of NRAs within CEER and ACER-GA, BoR, Working Groups and the decision-making processes	17-19/03
KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS, Commissie Bedrijfsleven	Audition / Hoorzitting	Bénéfice nucléaire / Nucleaire winst	25/03

Organisator	Context	Titel van de presentatie	datum
FLUXYS BELGIUM	FLUXYS Shippers day, Berlin	The future outlook of regulation in Europe	27/03
FUTURE POWER MARKET PLATFORM (FPM)	Workshop 8	Balancing, quo vadis ?	27/03
PUC (Letse regulator)	Opening of the gas market in Latvia	Belgian gas markets 2001-2014 ; Regulation in Belgium ; Wholesale Gas market 2013	23/04
CEER, EU Gas Coordination Group	Workshop on the revision of the Security of Supply Regulation	Protected Customers and Solidarity	4/05
KVAB	Debatavond "Opslag van Energie"	De rentabiliteit van elektriciteitsopslag in België	5/05
SRBE/KBVE	Seminarie: Moet er in België nog elektriciteit worden geproduceerd?	Mécanismes de rémunération de la capacité	6/05
FOD ECONOMIE	Technical workshop on Energy storage: needs and opportunities for the future of our energy system	The Rentability of Electricity Storage in Belgium	8/05
IAEE	38th International Conference	Gas Market Integration in North West Europe: Is moving from Market Coupling to Market Merging Necessary?	25/05
ARGE	Werkgroep 'SoS'	Etude 1412 sur la rentabilité du stockage d'électricité en Belgique	26/05
PUC (Letse regulator)	Opening of the gas market in Latvia	Wholesale gas market, Regulation & Regulation Evolution in Belgium	3/06
FLUXYS BELGIUM	Bezoek Singapore LNG Corporation en EMA (Energy Regulator Singapore)	Regulation in Belgium	9/06
SRBE/KBVE	Network Codes : élaboration, structure et nouveautés - Network Codes : opstelling, structuur en nieuwigheden	Network codes - ACER perspective	10/06
FLUXYS BELGIUM	Seminar CREG/FLUXYS BELGIUM	The regulatory bridge to energy union	15/06
ARGE	Werkgroep 'prijzencomponenten'	Rapport 1416 sur le monitoring des éventuels effets perturbateurs sur le marché - Mécanisme de filet de sécurité	19/06
ECOLO-GROEN	Expertmeeting : Capaciteitsmechanisme: oplossing of meer problemen	Mécanismes de rémunération de la capacité	22/06
CEER	CEER Training on Retail Markets	Monitoring Retail Markets : Belgian Case Study	23/06
FLUXYS BELGIUM / CREG	Yearly seminar FLUXYS BELGIUM/CREG	Impacts of Changing Market Circumstances: Position of Belgium	25/06
FLANDERS' PLASTIC VISION	Zet je energiefactuur op dieet!	Actieve participatie aan de energiemarkt loont!	30/06
CCGE	Groupe de travail 'composants des prix'	Etude 1407 relative à une mise à jour de la structure de coûts de la production d'électricité par les centrales nucléaires en Belgique, de l'évaluation économique de la production nucléaire d'électricité ainsi que d'une estimation des bénéfices tirés de ces activités	8/07
CEER	CEER Away Day	Findings on communication towards energy consumers	15/07
ARGE	Werkgroep 'marktwerking elektriciteit'	Etude 1411 relative aux fonctionnements et évolution des prix sur le marché de gros belge de l'électricité – rapport de monitoring 2014	15/07
FEBELIEC	Workshop REMIT regulation	REMIT : Practical consequences for large consumers	7/09
CENTRALE RAAD VOOR HET BEDRIJFSLEVEN	Informatievergadering	Studie 1453 over de elektriciteitsbelevering van grote industriële klanten in België	15/09
CREG	Informatievergadering voor de DG Concurrentie van de Europese Commissie	Etude 1453 sur la fourniture d'électricité des grands clients industriels en Belgique	18/09
FLANDERS INVESTMENT&TRADE	Site selectors familiarization tour	Study 1422 on the measures to be taken in order to ensure an adequate volume of conventional production means to assure Belgium's electricity security of supply	21/09
ARGE	Werkgroepen 'SoS' en 'marktwerking elektriciteit'	A European Comparison of electricity and gas prices for the large industrial consumers (CREG & PWC)	21/09
CEER	Chinese delegatie	Etude 1422 sur les mesures à prendre afin de disposer du volume adéquat de moyens de production conventionnels pour assurer la sécurité d'approvisionnement en électricité de la Belgique	21/09
FORBEG	Werkgroep gas	European Retail Energy Markets	21/09
CREG/FLORENCE SCHOOL OF REGULATION	Conférence annuelle : « Prix régulés pour l'Energie » Jaarconferentie : « Gereguleerde energieprijzen »	Market Based Balancing Gas Market Belgium	22/09
ARGE	Werkgroep 'prijzencomponenten'	Retail Price Regulation and EU Law: Mapping the Issues; Regulated Prices & EU Energy Law after the Federutility case; The Economics of Regulated Prices: Mapping the Issues; Electricity Tariff Deficit: Temporary or Permanent Problem in the EU?	28/09 ²
Kamer van Koophandel en Nijverheid van Belgisch Luxemburg (CCILB)	Infosessie over energie	Etude 1419 Composantes des prix de l'électricité et du gaz	30/09
FRIENDS OF EUROPE	Climate and Energy conference	La participation active au marché de l'énergie rapporte	30/09
		Fixing Europe's Electricity markets	15/10

Organisator	Context	Titel van de presentatie	datum
KONINKLIJKE MILITAIRE SCHOOL	Hoge studies Veiligheid en Defensie: Seminarie 2: sleutelfactoren en tendensen	Energy : A strategic factor in international relations	17/10
ELIA	ELIA Regulatory day /Workshop CREG/ELIA	Ambitions en matière de régulation ; Impact of bidding zones size	19/10
ARGE	Werkgroepen 'SoS' en 'marktwerking elektriciteit'	Etude 1454 concernant la réserve stratégique et le fonctionnement du marché au cours de la période hivernale 2014-2015	20/10
KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS, Commissie Bedrijfsleven	Audition / Hoorzitting	Etude relative à la réserve stratégique et au fonctionnement du marché durant la période hivernale 2014-2015; Studie over de strategische reserve en de marktwerking tijdens de winterperiode 2014-2015	27/10
FLUXYS BELGIUM	Swiss workshop BFE/OFEN	Regulatory context in Belgium	29/10
ACER	Market Monitoring Steering Committee ACER (MM SC) (REMIT)	The case of crossborder capacity auction in 2013	6/11
KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS, Commissie Bedrijfsleven	Audition / Hoorzitting	Budget – Note de politique générale 2016 Begroting – Beleidsnota 2016	17/11
CREG	Workshop « Working paper on the price spikes observed on the Belgian day-ahead spot exchange Belpex on 22 September 2015 »	The price spikes on BELPEX DAM on 22 September 2015	18/11 ³
ARGE	Werkgroep 'marktwerking elektriciteit'	Etude 1453 sur la fourniture des grands clients industriels en Belgique en 2014	25/11
ARGE	Werkgroep 'marktwerking gas'	Studie 1460 over de werking van en prijsevolutie op de Belgische groothandelsmarkt voor aardgas - Monitoringrapport 2014	25/11
FEBELIEC	Infosession: intermittent power generation: how flexible can (we) not be?	Storage: solution for us or for our children?	30/11
VUB, afdeling gerechtelijk recht	Colloquium: rechtsvordering tot collectief herstel	L'action en réparation collective en matière d'énergie	3/12
CEER	Closed Seminar on Projects of Common Interest	Experiences from projects in the first PCI list	10/12
Nordic TSOs and NRAs	Joint NordREG / Nordic TSO workshop on Flow-Based capacity calculation	Price spikes, base case, bidding zones and adequacy patch in a FB context	14/12

1 Op 24 februari 2015 organiseerde de CREG een interactieve workshop rond het thema registratie van marktdeelnemers uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1227/2011 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de integriteit en transparantie van de groothandelsmarkt voor energie (REMIT). De praktische aspecten van de registratie werden behandeld, meer bepaald wie zich moet registreren, hoe de aanmelding op het CEREMP-platform verloopt, welke gegevens worden verzameld en wat in de toekomst mag worden verwacht. Er was een grote groep organisaties en ondernemingen aanwezig. De presentaties van deze workshop zijn beschikbaar op de website van de CREG.

2 Op 28 september 2015 organiseerde de CREG haar jaarconferentie in samenwerking met Florence School of Regulation rond het thema "Gereguleerde energieprijzen". In februari 2015 gaf de Europese Commissie in haar document rond de Energie-unie duidelijk aan dat zij het uitfaseren van gereguleerde energieprijzen als een prioriteit beschouwt.¹³⁵ Maar wat zijn de wettelijke en economische bezwaren tegen gereguleerde prijzen? Hoe kunnen we een vlotte overgang verzekeren? En wat verstaan we uiteindelijk onder gereguleerde prijzen? Rond dit onderwerp nodigden de CREG en Florence School of Regulation een aantal internationale sprekers uit die het thema benaderden vanuit een interdisciplinair perspectief. De presentaties van deze conferentie zijn beschikbaar op de website van de CREG.

3 Op 18 november 2015 organiseerde de CREG een workshop rond de *Working paper on the price spikes observed on the Belgian day-ahead spot exchange Belpex on 22 September 2015*.¹³⁶ In deze *working paper* worden een voorlopige analyse en de besluiten van de CREG uiteengezet met betrekking tot de hoge prijzen en prijsspieken die op 22 september 2015 op de Belgische day-ahead-elektriciteitsbeurs Belpex waren vastgesteld. De nadruk ligt op de day-aheadmarkt, hoewel sommige onderwerpen van de intraday- en realtimemarkt ook worden geanalyseerd. De belangrijkste conclusie van de *working paper* is dat de grensoverschrijdende transmissiecapaciteit op een inefficiënte en discriminerende manier werd gebruikt. Uit wat er op 22 september 2015 is gebeurd blijkt duidelijk dat niet-competitieve stromen, vooral *loop flows*, prioritair toegang hebben tot grensoverschrijdende capaciteit, los van het feit of deze capaciteit schaars is en los van de bereidheid tot betalen. Soms is meer dan de helft van de vastgestelde fysieke stromen niet-competitief. Dit geldt ook als marktdeelnemers bereid zijn de maximumprijs van 3.000 euro/MWh te betalen, met een hoger risico voor de bevoorradingszekerheid tot gevolg. De CREG stelt vijf oplossingen voor om tot een efficiënt en niet-discriminerend gebruik van de soms zeer schaarse grensoverschrijdende capaciteit te komen. Deze oplossingen zijn niet alleen bedoeld voor de Belgische marktdeelnemers maar voor alle marktdeelnemers die aan de op stromen gebaseerde marktkoppeling deelnemen. Deze oplossingen zijn noodzakelijk om de Europese interne markt en de Energie-unie te voltooien.

Op basis van de opmerkingen die de CREG tijdens de workshop heeft ontvangen en na een meer gedetailleerde uitwerking zal de CREG haar analyse van 22 september afwerken en deze *working paper* updaten. Deze update zal eveneens een analyse van de prijsspieken op 16 oktober 2015 bevatten.

¹³⁵ "Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de Regio's en de Europese Investeringsbank - Een kaderstrategie voor een schokbestendige energie-unie met een toekomstgericht beleid inzake klimaatverandering", COM(2015) 80 final, 25 februari 2015.

¹³⁶ Working Paper (Z)151113-CDC-1476 on the price spikes observed on the Belgian day-ahead spot exchange BELPEX on 22 September 2015.

5.9. Samenwerking van de CREG met andere instanties

5.9.1. De CREG en de Europese Commissie

De CREG heeft, naargelang het geval, rechtstreeks of onrechtstreeks deelgenomen aan vergaderingen van de verschillende werkgroepen van de Europese Commissie over de volgende thema's: kwetsbare verbruikers, prijstransparantie, elektronische facturering (e-billing), klachten van verbruikers en smart grids.

In het verlengde van deze activiteiten heeft de CREG eveneens actief deelgenomen aan de forums van Madrid (gas), Firenze (elektriciteit), Londen (burgers) en Kopenhagen (infrastructuur), zie de punten 5.9.4. t.e.m. 5.9.7. hieronder.

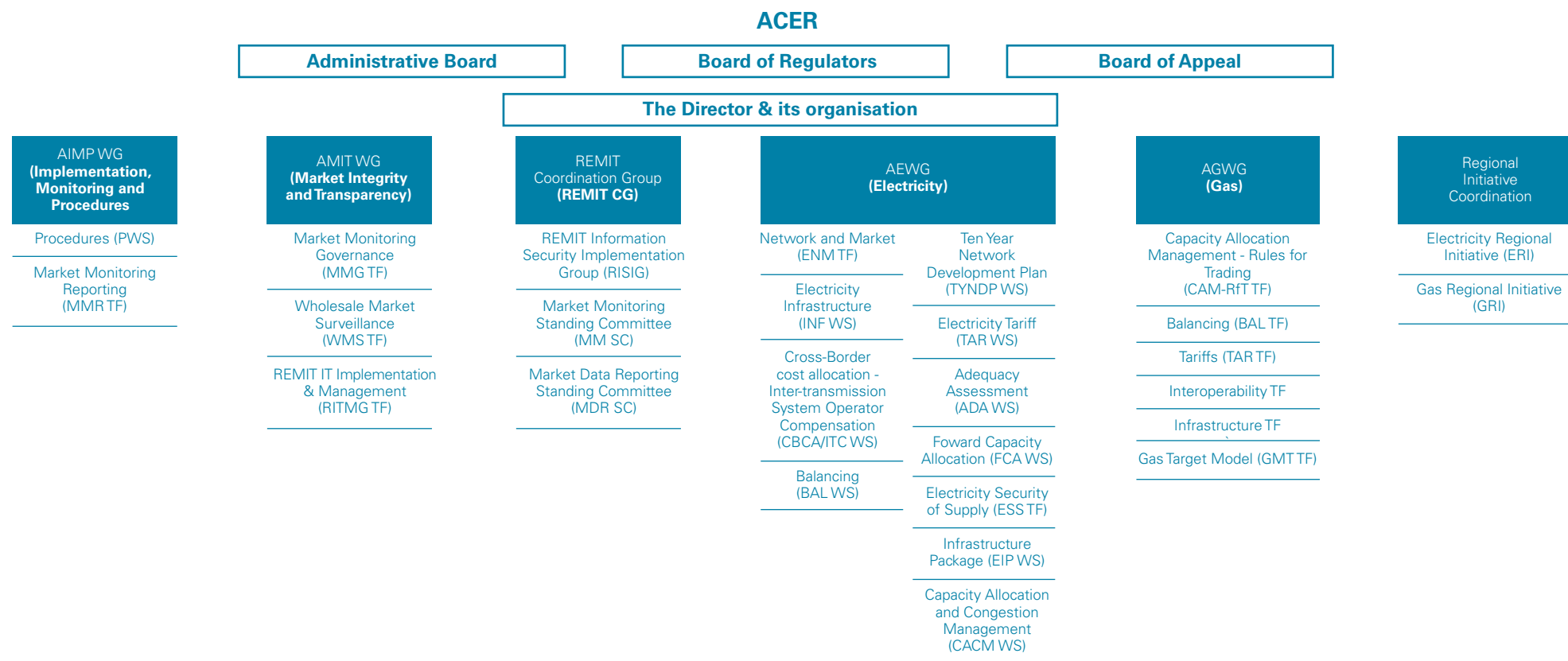
Zoals voorgaande jaren heeft de CREG als lid van de CEER ook haar medewerking verleend aan tal van raadplegingen en verslagen ten behoeve van de Europese Commissie (zie punt 5.9.3. van dit verslag).

De CREG nam haar raadgevende taak op door de overheid te assisteren tijdens de verschillende comitologievergaderingen voorgezeten door de Europese Commissie tot goedkeuring van Europese netwerkcodes (zie punt 5.9.2. van dit verslag).

Tot slot heeft de CREG op 28 augustus 2015 het nationaal verslag van België over het jaar 2014 overgemaakt aan de Europese Commissie en het ACER.¹³⁷ Dit werd opgesteld in nauwe samenwerking met de gewestelijke regulatoren (BRUGEL, CWaPE en VREG) en de federale ombudsdienst voor energie en omvat de genomen maatregelen en de bereikte resultaten voor elk van de wettelijke opdrachten van deze instanties.

5.9.2. De CREG binnen het ACER

Figuur 32: Organigram van het ACER per 31 december 2015 (Bron: CREG)

ACER (het Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulatoren) werd opgericht door het derde energiepakket om de voltooiing te bevorderen van de interne markt voor energie, zowel voor elektriciteit als voor aardgas. De drie doelstellingen die zij hiervoor geformuleerd heeft, op basis van de uitgewerkte wetgeving betreffen:

- een meer **concurrerende** geïntegreerde markt met meer **keuze** voor de consumenten;¹³⁸
- een **efficiënte** energie-infrastructuur waarmee het vrije verkeer van energie over de grenzen en het transport van nieuwe energiebronnen gegarandeerd wordt, met een verbetering van de **bevoorradingszekerheid** voor bedrijven behorend tot de Europese Unie en consumenten tot gevolg;¹³⁹

- een **gecontroleerde en transparante** energiemarkt waar consumenten gegarandeerd eerlijke en kostenreflectieve prijzen krijgen en waar **misbruik wordt** vermeden.¹⁴⁰

In vele opzichten was 2015 een scharnierjaar voor het Agentschap. Niet alleen werden zowel Lord J. Mogg en dhr. Walter Boltz in de maand mei voor een termijn van twee en een

¹³⁸ Het betreft hier de richtlijnen en verordeningen van het derde energiepakket met in het bijzonder Verordening (EG) 713/2009 tot oprichting van het Agentschap.

¹³⁹ Het betreft hier Verordening (EU) nr. 347/2013 betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur.

¹⁴⁰ Het betreft hier Verordening (EU) nr. 1227/2011 betreffende de integriteit en transparantie van de groothandelsmarkt voor energie (REMIT).

half jaar, herkozen als voorzitter en vicevoorzitter van de Raad van Regulators. Tevens werd dhr. Alberto Pototschnig zowel door de Europese Commissie als de Raad herbevestigd in zijn functie om het Agentschap te leiden tot september 2018. Bovendien kan gesteld worden dat er in 2015 een nieuwe fase van start ging ter invulling van de hierboven vermelde eerste doelstelling. Deze nieuwe fase omhelst dat, naast de uitwerking van netwerkcodes, tevens ingezet wordt op de opvolging en het toezicht op de implementatie van de reeds gepubliceerde netwerkcodes en richtsnoeren. Dit geldt zowel voor de aardgas- als elektriciteitscodes. Op deze wijze bereiden de regulators, inclusief de CREG, op een Europees gecoördineerde wijze, de overgang voor van de pre-implementatiefase naar de implementatiefase van de netwerkcodes en richtsnoeren.

Naast deze administratieve en structurele hervormingen, werd verder gewerkt aan de verwezenlijking van de geïntegreerde energiemarkt. De CREG heeft hiertoe binnen het Agentschap verder intensief gewerkt aan de implementatie en het uitwerken van de noodzakelijke technische documenten.

Met betrekking tot **aardgas**, kunnen de volgende punten opgesomd worden:

- a) De eerste implementatie- en evaluatierapporten waarvoor de CREG input verschaftte werden door ACER gepubliceerd en geven een duidelijk beeld over de stand van zaken in elke Europese lidstaat. Dit omvat onder meer een implementatierapport met betrekking tot congestie-managementprocedures,¹⁴¹ de finale *roadmap* over de implementatie van capaciteit-allocatiemechanismen,¹⁴² met

inbegrip van bookingsplatformen, en het tweede rapport over de status van de implementatie van de *Balancing Network Code*.¹⁴³ Telkens blijkt de implementatie in België aan de voorschriften te voldoen. In het specifieke geval van de bookingsplatformen, helpt de CREG als co-voorzitter van de Regulatory Advisory Group, het toezicht te concretiseren. Zij zal dit naar de toekomst toe ook blijven ondersteunen.

- b) Met betrekking tot de verdere uitbouw van codeteksten, bracht ACER op 13 oktober 2015 haar aanbeveling 04/2015 uit over de aanpassing van de netwerkcode voor capaciteit-allocatiemechanismen inzake nieuwe incrementele capaciteit.¹⁴⁴ De CREG heeft hierbij steeds gezorgd dat de nieuw uitgewerkte methodes werkbaar en flexibel gehanteerd kunnen worden. De bespreking in het Gascomité van de Lidstaten bij de Europese Commissie zal voor een opvolging hiervan zorgen in de loop van 2016. De discussie over een nieuwe netwerkcode inzake de regels voor de harmonisatie van de tariefstructuren voor transmissie heeft echter niet geleid tot een aanbeveling. De Europese Commissie heeft besloten om zelf deze materie te behandelen met de lidstaten in 2016.

Met betrekking tot **elektriciteit**, kunnen de volgende punten opgesomd worden:

- a) ACER publiceerde haar aanbeveling 02/2015 van 23 juni 2015 voor de uitwerking van de netwerkcode voor noodgevallen en restauratie.¹⁴⁵ Op analoge wijze maakte ze haar aanbeveling 03/2015 van 20 juli 2015 bekend voor de uitwerking en aanpassing van de netwerkcode inzake

elektriciteitsbalancing.¹⁴⁶ De CREG maakte deel uit van de voorbereidende werkzaamheden en heeft steeds de ontwikkeling van beide teksten gestimuleerd, ter ondersteuning van enkele lopende pilootprojecten en met het oog op de concrete verwezenlijking van de interne energiemarkt. De bespreking in het Elektriciteitscomité van lidstaten binnen de Europese Commissie zal in de loop van 2016 volgen.

- b) In de opvolging van de implementatie van de eerste gepubliceerde richtsnoer inzake capaciteitstoewijzing en congestiebeheer van 24 juli 2015, heeft ACER in een opinie 09/2015 van 23 september 2015, de regulators en operatoren in de regio van Centraal-Oost-Europa uitgenodigd om de gecoördineerde capaciteitstoewijzingsprocedure ook op de Duits-Oostenrijkse grens toe te passen.¹⁴⁷ Voor België is dit standpunt belangrijk aangezien het door zijn dwingend karakter een invloed kan hebben op de beschikbare grensoverschrijdende capaciteit binnen de Centraal West-Europese regio waarin België gelocaliseerd is.
- c) In de loop van 2015 heeft ACER zich de vraag gesteld of een nieuwe netwerkcode nodig is inzake regels voor de harmonisatie van de tariefstructuren voor transmissie.¹⁴⁸ De CREG ondersteunt een voorzichtige aanpak waarbij in 2016 eerder gewerkt wordt naar de ontwikkeling van gezamenlijke principes voor het uitwerken van transmissietarieven die een gezamenlijke verstaanbaarheid opbouwen en de uitwisseling van ervaringen bevorderen.

Door de verdere ontwikkeling en opvolging van dit programma voor netwerkcodes, ondersteunt de CREG de Europese

141 Door ACER gepubliceerd op 13 januari 2015 (http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER%20CMP%20Implementation%20Monitoring%20Report%202014.pdf).

142 Door ACER gepubliceerd op 9 november 2015 (http://www.acer.europa.eu/Gas/Regional_%20Initiatives/CAM_roadmap/Documents/CAM%20Roadmap%20Update%20November%202015.pdf).

143 Gezamenlijk door ACER en ENTSOG gepubliceerd op 5 november 2015 (http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/Second%20ACER-ENTSOG%20Report%20on%20the%20status%20of%20the%20implementation%20of%20the%20Balancing%20Network%20Code.pdf).

144 Door ACER gepubliceerd op 13 oktober 2015 (http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Recommendations/ACER%20Recommendation%2004-2015.pdf).

145 Door ACER gepubliceerde aanbeveling van 23 juni 2015 (http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Recommendations/ACER%20Recommendation%2002-2015.pdf).

146 Door ACER gepubliceerde aanbeveling van 23 juni 2015 (http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Recommendations/ACER%20Recommendation%2003-2015.pdf).

147 Het betreft Verordening (EU) 2015/1222 van de Commissie van 24 juli 2015 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing en congestiebeheer (PB L197 van 25 juli 2015).

148 http://www.acer.europa.eu/Electricity/FG_and_network_codes/Pages/Harmonised-transmission-tariff-structures.aspx.

Commissie in samenwerking met de collega-regulators via ACER om de door het derde energiepakket opgelegde regels te implementeren. Eén jaar na het **strategische Bridge-document**,¹⁴⁹ hebben de nationale regulators bijkomend Europees invulling gegeven aan hun visie. Via consultaties, workshops en overlegplatformen, werd het engagement van de stakeholders versterkt. Tevens namen de regulators deel aan de publieke consultatie van de Europese Commissie in haar zoektocht naar een nieuw Europees elektriciteitsmarktmodel. In dit kader mengt de CREG zich in de discussie rond de nieuwe toezichtsstructuur, aangepast aan de geïntegreerde energiemarkt van morgen.

In lijn met de kerndoelstellingen van de Energie-unie-communicatie van de Europese Commissie van 18 november 2015, voelt ook de CREG zich geroepen om het geïntegreerd Europees energiesysteem te ondersteunen, waarbij energie vrij over de grens kan stromen, gebaseerd op competitieve markten die gebruik maken van de best mogelijke beschikbare bronnen, voorzien van de nodige ondersteuning door efficiënte regulering. Zoals elk jaar heeft de CREG een schriftelijke bijdrage geleverd aan het **“Annual Report on the Results of Monitoring the Internal Electricity and Natural Gas Markets in 2014”**.¹⁵⁰ Dit is het jaarlijkse marktmonitoring rapport dat door ACER en de CEER (Council of European Energy Regulators) (punt 5.9.3 hieronder) gezamenlijk wordt opgesteld. Voortbouwend op de ervaring en het inzicht van de voorbije jaren, focust dit rapport opnieuw op de kleinhandelsmarkten en haar verbruikers, de recente evoluties in de elektriciteits- en gasgroothandelsmarkt en de toegang tot de infrastructuur. Bijkomend worden vermoedelijke drempels voor de toegang tot de handelsmarkten van nabij bekeken. Zolang deze drempels blijven bestaan, kan worden besloten dat de creatie van de interne energiemarkt ten voordele van de consument nog niet voltooid is.

Naast de opvolging van de handelsmarkten, blijft de CREG via ACER nauwlettend de ontwikkeling van de infrastructuur opvolgen, in uitvoering van de tweede doelstelling van ACER en ter ondersteuning van de bevoorradingszekerheid. In voorbereiding van de publicatie door de Europese Commissie van de tweede lijst van **projecten van gemeenschappelijk belang**, heeft de CREG mee de evaluatie van het gehele proces binnen ACER uitgevoerd.¹⁵¹ De nodige aanbevelingen werden geformuleerd opdat, naar 2017 toe, alle partijen de timing van de opeenvolgende stadia die bij het proces horen, beter zouden respecteren, en de integriteit en coherentie naar de toekomst toe in de selectie en monitoring van de projecten zouden worden verzekerd. Hiertoe werd tevens een update gepubliceerd (05/2015) van een aanbeveling uit 2013 inzake de eventuele grensoverschrijdende kostentoe wijzing met betrekking tot deze projecten. In 2015 was de CREG geen betrokken partij voor een eventuele kostentoe wijzing in de lopende investeringsdossiers in onze buurlanden.

Extra monitoringtaken werden in 2015 binnen de derde doelstelling van ACER ontplooid, namelijk door de implementatie van de **REMIT Verordening**¹⁵² (zie ook punt 3.2.2.4 van dit verslag). In navolging van de effectieve inwerkingtreding van de *implementing acts*¹⁵³ op 8 januari 2015, opende de CREG op haar website de mogelijkheid aan de marktdeelnemers om zich te registreren en verleent zij assistentie voor elke vraag betreffende deze registratieprocedure en de rapportering van gegevens. Via handboeken, richtsnoeren, Q&A-documenten en workshops werd de voltallige energiesector geïnformeerd en geïnstrueerd over de standaardwijze waarop gegevens gestroomlijnd gerapporteerd zouden worden. De eerste rapportering begon vanaf 7 oktober 2015, voor gestandaardiseerde producten, wat een gedeeltelijke opvolging van de markt reeds mogelijk maakte. Er zal systematisch tot

in 2016 gewerkt worden aan de volledige uitrol van de rapportering. De eerste verdachte transacties werden reeds door ACER centraal geïdentificeerd en opgevolgd, maar in 2015 voorlopig nog zonder overdracht naar de CREG, wat betekent dat de Belgische markt niet betrokken is.

■ Vragenlijsten

De CREG nam actief deel aan de opstelling van vragenlijsten van ACER en beantwoordde ze in het kader van de harmonisering en de integratie van de Europese gas- en elektriciteitsmarkt. Deze hadden onder meer betrekking op volgende thema's (originele titels) :

- 1) Assistance with stakeholder contacts (electricity tariffs)
- 2) Monitoring the appropriateness of the ranges of annual average transmission charges paid by producers in 2014
- 3) Unit Investment cost (gas & electricity)
- 4) Criteria for the valuation of losses at national level and the value of losses for ITC mechanism 2014
- 5) ACER-ENTSO questionnaires on On-line Survey on Balancing Network Code implementation
- 6) ENTSOG summer supply outlook
- 7) BoR summit (September 2015) preparatory questionnaire
- 8) A 2nd ACER recommendation on Cross-Border Cost Allocation (CBCA) of projects of common interest.

149 <http://www.acer.europa.eu/Media/News/Pages/A-Bridge-to-2025.aspx>.

150 http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER_Market_Monitoring_Report_2015.pdf.

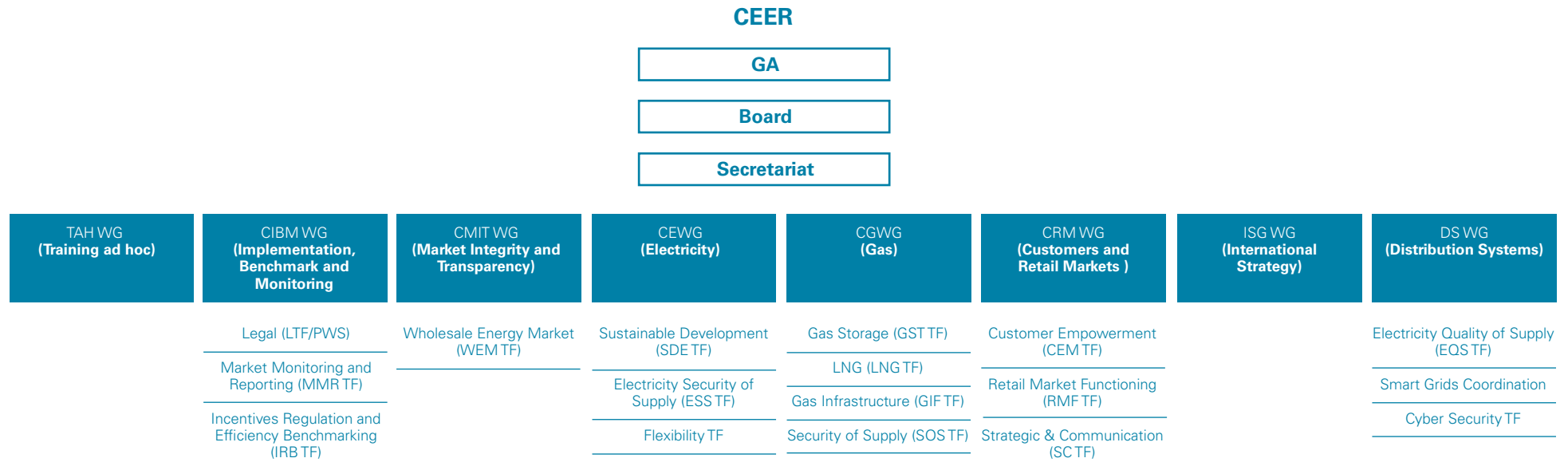
151 http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/Consolidated%20report%20on%20the%20progress%20of%20electricity%20and%20gas%20Projects%20of%20Common%20Interest.pdf.

152 Verordening (EU) nr. 1227/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende de integriteit en transparantie van de groothandelsmarkt voor energie.

153 Uitvoeringsverordening (EU) nr. 1348/2014 van de Commissie van 17 december 2014 inzake de informatieverstrekking overeenkomstig artikel 8, leden 2 en 6, van Verordening (EU) nr. 1227/2011 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de integriteit en transparantie van de groothandelsmarkt voor energie (PB L363 van 18.12.2014).

5.9.3. De CREG binnen de CEER

Figuur 33: Organigram van de CEER per 31 december 2015 (Bron: CREG)

Als een van de stichtende leden van de CEER (*Council of European Energy Regulators*), opgericht op 7 maart 2000 door middel van een *Memorandum of Understanding*, heeft de CREG ook in 2015 actief deelgenomen aan de discussies, beraadslagingen en beslissingen van de *General Assembly* van de CEER, die in 2015 tien keer is samengekomen.

In mei 2015 werd de voorzitter van de CREG, mevrouw Marie-Pierre Fauconnier, verkozen tot ondervoorzitter van de CEER voor een termijn van dertig maanden.

De CREG heeft ook actief deelgenomen aan de vergaderingen van de werkgroepen van de CEER (en van de *taskforces* en *work streams* die binnen deze verschillende werkgroepen werden opgestart) als lid, voorzitter of medevoorzitter.

■ Electricity Working Group

De Electricity Working Group (EWG) behandelt kwesties die verband houden met de Europese elektriciteitsnetten, de bevoorradingszekerheid en duurzame ontwikkeling.

De EWG telt drie taskforces:

- De Flexibility Task Force behandelt aangelegenheden inzake de flexibiliteit van de respons zoals besproken in het document van ACER met de titel "Bridge to 2025".
- De Sustainable Development Task Force is belast met kwesties inzake hernieuwbare energiebronnen en energie-efficiëntie.
- De Electricity Security of Supply Task Force benadert de uitdagingen van de bevoorradingszekerheid vanuit het oogpunt van de toereikendheid van de productiecapaciteiten.

In 2014 heeft de EWG de volgende thema's centraal gesteld in haar werkzaamheden:

- Staatssteun: de Sustainable Development Task Force heeft de gevolgen onderzocht van de nieuwe "richtsnoeren inzake staatsteun voor milieubescherming en energie voor de periode 2014-2020" voor de hernieuwbare energiebronnen wat betreft de integratie ervan in de markt, de aanbod- en veilingprocessen, de nieuwe tariefschema's ("feed-in" vervangen door "premies"), de kosten en baten van de nieuwe ondersteuningsmechanismen, alsook de samenwerkingsmechanismen.
- Flexibiliteit: in het document van ACER met de titel "Bridge to 2025" verbinden de Europese reguleren zich ertoe om in samenwerking met ACER het concept "flexibele

respons” te definiëren en een actieplan op te stellen om de belemmeringen voor de ontwikkeling ervan weg te nemen en in het bijzonder de vraagresponso te bevorderen.

- Voorzieningszekerheid: de regulatoren hebben een beter gecoördineerde en samenhangende aanpak verder onderzocht om de geschiktheid van het systeem te evalueren.

■ *Gas Working Group*

De Gas Working Group (GWG) van de Europese energieregulatoren legt zich toe op vragen over de Europese gasvervoersnetten en de gasmarkt van de Europese Unie. De CREG vervult de functie van ondervoorzitter.

De GWG werkt voor diverse aspecten nauw samen met ENTSOG, GSE en GLE, alsook met andere marktspelers en met de andere ACER- en CEER-werkgroepen.

Binnen de CEER telt de GWG vier taskforces: de Gas Storage Task Force (*GST TF*), de Liquefied Natural Gas Task Force (LNG TF), de Gas Infrastructure Task Force (GIF TF) en de Security of Supply Task Force (SoSTF).

In 2015 heeft de GWG van de CEER de volgende documenten goedgekeurd (originele titels):

- CEER vision on the regulatory arrangements for the gas storage market (C15-GWG-119-03)
- CEER Concept Paper on Security of Gas Supply (C15-GWG-122-04)
- CEER Monitoring Report on Implementation of the Gas Storage Guidelines of Good Practice and the GSE Transparency Template (C15-GWG-121-03)
- CEER Response to European Commission Consultation on an EU strategy for liquefied natural gas and gas storage was approved (C15-GWG-123-03)

Naast de andere activiteiten is er de organisatie van en/of deelneming aan:

- het Forum van Madrid (zie punt 5.9.4 van dit verslag)
- de CEER Workshop on Gas Storage Regulatory Vision

- de CEER Workshop on LNG's role to improve regional Security of Supply.

■ *Market Integrity and Transparency Working Group*

De Market Integrity and Transparency Working Group (MIT WG) behandelt aangelegenheden die verband houden met transparantie en toezicht op de energiehandel, alsook met de correlatie tussen de wetgeving van de energiegroothandelsmarkt en die van de relevante financiële markt. Bijgevolg is de MIT WG belast met de follow-up van alle maatregelen betreffende de werking van de energiemarkten en het toezicht op de energiehandel in het algemeen. Inzonderheid omvat dit de wetsvoorstellen en de kwesties die verband houden met de energiehandel, bijvoorbeeld de daling van btw-fraude op de energiemarkten.

De MIT telt één taskforce. De Wholesale Energy Market Task Force (WEM TF) behandelt alle vraagstukken die verband houden met de werking van de energiegroothandelsmarkten en het toezicht erop. De verzekering van het nodige transparantieniveau van de relevante marktgegevens (transactiegegevens en fundamentele gegevens) is essentieel in deze context en is één van de belangrijkste actiegebieden van de task force.

In 2015 heeft de MIT WG zijn aandacht hoofdzakelijk toegepast op de financiële wetgeving.

Na bespreking van het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende indices die als benchmarks worden gebruikt voor financiële instrumenten en financiële overeenkomsten, werd in april 2015 een gemeenschappelijk standpunt van ACER en CEER naar de leden van de Commissie economische en monetaire zaken (ECON) van het Europees Parlement en naar het Lets Voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie gestuurd. Deze verordening werd uiteindelijk op 19 mei 2015 aangenomen.

Vervolgens bepaalde de werkgroep een gemeenschappelijk standpunt betreffende de negatieve gevolgen van MIFID II voor de Europese energiemarkt en voor het doel van het derde Europese energiepakket, dat naar de Europese Commissie werd gestuurd.

Tot slot organiseerde de Europese Commissie een raadpleging op de financiële markt betreffende Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende otc-derivaten, centrale tegenpartijen en transactieregisters, waarop de MIT WG in juli 2015 heeft geantwoord.

De WEM TF legde zich voornamelijk toe op het opstellen en verspreiden van een vragenlijst voor de leden betreffende de doorvoering van REMIT op nationaal niveau.

■ *Implementation, Benchmarking and Monitoring Working Group*

De Implementation, Benchmarking and Monitoring Working Group (IBM WG), de opvolger van de Implementation, Benchmarking and Policy Working Group en de Energy Package Working Group, heeft haar werkzaamheden in 2015 voortgezet op basis van continuïteit. De CREG speelt een voorname rol in deze werkgroep en in de task forces ervan en vervult er zelfs de functie van voorzitter.

De IBM WG telt drie taskforces:

- de Incentives Regulation and Efficiency Benchmarking Task Force (IRB TF) heeft zoals de naam laat vermoeden, benchmarking als voornaamste taak. Deze Task Force zorgt voor het verzamelen en de uitwisseling van essentiële informatie tussen de nationale regelgevende instanties (NRA) met het oog op het uitvoeren van de regulatoire taken door NRA's en bijgevolg voor het bevorderen van coherente regulatoire praktijken in heel Europa. Deze TF heette vroeger de Efficiency Benchmarking TF, maar eind 2013 werd zijn naam veranderd om zijn toekomstige taken beter te

weerspiegelen. Zo werd in 2015 een interne gas-TSO-efficiëntiebenchmarkstudie opgestart en werd een, eveneens interne, "investment conditions paper" opgeleverd.

- de Market Monitoring and Reporting Task Force (MMRTF). Ook in 2015 stonden de werkzaamheden van de MMR TF hoofdzakelijk in het teken van het opstellen van het "Joint Market Monitoring Report" dat in nauwe samenwerking met ACER werd tot stand gebracht. Dit rapport schetst een jaarlijks totaalbeeld inzake de geboekte resultaten binnen de EU op het vlak van de integratie van de gas- en elektriciteitsmarkten. Dat houdt ook in dat het rapport een beeld schetst inzake het implementatieniveau van de diverse richtlijnen, verordeningen en netwerkcodes. Binnen de voorbereidende procedure werden ook workshops georganiseerd waarbij de structuur en de vereiste indicatoren voor de opmaak van het monitoring rapport op punt worden gesteld.
- de Legal Task Force (LTF) werd in 2013 opnieuw als TF ingericht om verder advies te geven over de juridische en institutionele aspecten verbonden aan de tenuitvoerlegging van het derde energiepakket (bv. de certificering van de beheerders van de vervoersnetten). Ook worden desgevallend juridische vragen van NRA's onderzocht. Deze TF verleent bovendien juridisch advies aan de IBM WG of aan andere werkgroepen indien er specifiek juridische ondersteuning gevraagd wordt bij de uitvoering van hun taken (bv. analyse specifieke bepalingen van het Derde Energiepakket, vragen inzake de vertrouwelijkheid van documenten van de CEER, de herziening van de statuten van de CEER). In 2015 werden de werkzaamheden opgestart waarbij een overzicht wordt gegeven van de stand van zaken inzake ontvlechtigingsvereisten die door de verschillende energiepakketten en meer specifiek het derde, worden opgelegd aan de transport- en distributienetbeheerders. Dit interne document zal in het eerste kwartaal van 2016 gefinaliseerd worden.

De Algemene Vergadering van de CEER heeft deze IBM WG belast met de inhoudelijke organisatie van het opleidingsprogramma dat in 2014 binnen de CEER werd gelanceerd. In 2015 werd aan deze structuur de naam van *CEER Training Academy* gegeven. Tijdens dergelijke opleidingen kunnen de vertegenwoordigers van de nationale regelgevende instanties vrij van gedachten wisselen over thema's die hen specifiek aanbelangen. Deze opleidingen kunnen in bepaalde gevallen ook opengesteld worden (afhankelijk van het vertrouwelijk karakter van de te bespreken onderwerpen en de ermee gepaard gaande basisgegevens) aan andere Europese regelgevende instanties (mededingingsinstanties, financiële regelgevende instanties, enz.) en aan energieregulatoren buiten de CEER. De ad-hocwerkgroep die samen met het CEER-secretariaat instaat voor de goede gang van zaken van de Training Academy, staat eveneens onder leiding van de Voorzitter van de IBM WG.

■ Customers and Retail Markets Working Group

De Customers and Retail Markets WG (CRM WG) geeft voorrang aan de belangen van de consument door de responsabilisering van de consument en de werking van de kleinhandelsmarkt te bevorderen met het oog op de ontwikkeling van de concurrentie in het belang van de energieconsumenten.

De CRM WG telt drie taskforces:

- de Customer Empowerment Task Force (CEMTF) buigt zich over aspecten die verband houden met de kleinhandelsmarkt zoals de facturering, de behandeling van klachten, de procedure voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting, de prijsvergelijkingstools, de bescherming van kwetsbare energieconsumenten, enz.

- de Retail Market Functioning Task Force (RMFTF) behandelt kwesties die verband houden met de kleinhandelsmarkt, zoals slimme meters en de design van de elektriciteits- en gasmarkten. Deze TF spitst zich toe op de wijze van responsabilisering van de energieconsument, door de concurrentie tussen de marktspelers te verbeteren en door de consument een grotere keuze te bieden via het ontwerp van betrouwbare marktprocedures en meetdiensten.
- de Strategy and Communication Task Force (SCTF) zet zich in voor de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van de Vision 2020 for Europe's energy customers. De SCTF ontwikkelt onder meer nieuwe vormen van communicatie en nieuwe benaderingen voor de toewijzing en versterking van de capaciteit.

Via haar drie taskforces heeft de werkgroep in de loop van 2015 heel wat thema's behandeld, waaronder de betrokkenheid en deelname van consumentenverenigingen aan het reguleringsproces, de evaluatie van de goede werking van de kleinhandelsmarkt, waarvan niet enkel de huidige situatie maar ook de toekomstsituatie werd onderzocht, en gegevensbeheer voor een betere werking van de kleinhandelsmarkt, met speciale aandacht voor de bescherming van de privacy en de veiligheid.

Sinds de zomer van 2015 houdt de CRM WG bij haar werkzaamheden ook rekening met de door de Europese Commissie gepubliceerde aanbevelingen in haar mededeling van 15 juli 2015 met de titel *Een "new deal" voor energieconsumenten*.¹⁵⁴

Vertegenwoordigers van de CRM WG hebben actief deelgenomen aan de werkgroep "Consumers" van de Europese Commissie, die in 2015 het thema "Consumers as Market Agents" heeft behandeld.

¹⁵⁴ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, "Een "new deal" voor energieconsumenten", {SWD(2015) 141 final}, {COM(2015) 339 final, Brussel, 15 juli 2015.

De CREG heeft ook actief deelgenomen aan de opleidingsessies die binnen de CEER werden georganiseerd. De monitoringactiviteiten van de CREG op de kleinhandelsmarkt werden besproken bij de opleiding van de CEER met betrekking tot de *retail markets*.

■ *Distribution Systems Working Group*

De Distribution Systems Working Group (DS WG) is een nieuwe werkgroep binnen de CEER die nog maar twee jaar bestaat.

De DS WG behandelt potentiële ontwikkelingen en evoluties op het gebied van de energiedistributie, gevolgen voor het regelgevend kader en thema's die verband houden met de huidige en toekomstige activiteiten van de distributienetbeheerders, namelijk de kwaliteit van de bevoorrading van elektriciteit en aardgas, de cyberveiligheid, slimme netwerken en de flexibiliteit in het beheer van de distributienetten.

De DS WG telt drie taskforces:

- de Electricity Quality of Supply Task Force (EQS TF) houdt zich bezig met de kwaliteitsaspecten van de bevoorrading door de netbeheerders;
- de Smart Grids Coordination Task Force (SGCTF) behandelt de regelgevingsaspecten, toepassing en ontwikkeling van slimme netwerken;
- de Cyber Security Work Stream (CS WS) buigt zich over de uitdagingen van de cyberveiligheid in de Europese energiesector.

In 2015 heeft de DS WG een document afgewerkt met de titel *The Future Role of DSOs – A CEER Conclusions Paper* waarin de conclusies zijn opgenomen van de door de DS WG georganiseerde openbare raadpleging over de toekomstige rol van de distributienetbeheerders, alsook overwegingen met betrekking tot de antwoorden ontvangen op de openbare raadpleging en de opmerkingen ontvangen tijdens de workshop die de groep in maart 2015 organiseerde. Tot slot

beschrijft dit document de wijze waarop de Europese energieregulators van plan zijn de problemen aan te pakken waarmee de distributienetbeheerders worden geconfronteerd, de verwachtingen van laatstgenoemden en de werkzaamheden die de DS WG voornemens is uit te voeren.

■ *International Strategy Group*

Deze werkgroep wordt voorgezeten door de voorzitter van de CREG. De International Strategy Group (ISG) is belast met het aanknopen en onderhouden van betrekkingen met haar collega's in derde landen en internationale instanties op het gebied van de energieregelgeving. Het hoofddoel van het opzetten van een internationaal netwerk is gericht op de uitwisseling van goede regelgevingspraktijken overal ter wereld en het verstrekken van specifiek advies terzake op verzoek van een lid van de CEER.

In 2015 heeft de ISG haar leden gevraagd naar de rol en de taken die deze werkgroep op zich moet nemen binnen de CEER. Er werd een *Strategy Paper* opgesteld op basis van de verzamelde antwoorden. Op die manier werd de rol van de ISG verduidelijkt. De ISG zal haar activiteiten verhogen op het gebied van i) de uitwisseling van informatie en goede praktijken, ii) de ontwikkeling van betrekkingen en contacten met andere internationale instellingen en regulators van derde landen, en iii) de organisatie van workshops rond thema's die worden bepaald in samenwerking met de andere werkgroepen en waarbij de contacten met derde landen of internationale instellingen een meerwaarde betekenen. Het doel bestaat erin de verworven knowhow van de andere werkgroepen van de CEER te gebruiken bij de contacten die worden onderhouden met derde landen. De ISG wenst op deze manier bij te dragen tot de zichtbaarheid van de CEER en tot de verdere uitbouw en tenuitvoerlegging van het Europees *acquis*.

■ *Vragenlijsten*

Tot slot heeft de CREG ook actief deelgenomen aan de opstelling en beantwoording van de vragenlijsten van de CEER in het kader van de harmonisatie en integratie van de Europese elektriciteits- en gasmarkten. Deze gaan met name over de volgende thema's in 2015 (originele titels):

- 1) ICG questionnaire on international activities and identifying their expectations towards CEER's new International Coordination Group
- 2) Quarterly report: update UTB-TF: status of transposition of the 3rd Package in Belgium
- 3) REMIT implementation at national level 2015
- 4) Status review of NRA Staff and Resources 2011-2015
- 5) Update in unbundling 2015 – DSO's
- 6) NRA's role in RES support schemes
- 7) National indicators 2015 for gas & electricity
- 8) Strategies of the NRA to remove cross-border entry barriers for energy suppliers
- 9) Investment conditions 2014
- 10) Investment conditions and incentives for 2014 and 2015
- 11) Questionnaire on Flexibility Task Force Survey
- 12) CEER Work programme 2016 – online poll public and internal deliverables
- 13) Poll of NRA resources for experts for CEER's new regulatory knowledge initiative
- 14) Quality of Supply (gas & electricity).

Al deze vragenlijsten dienen als basis voor de opstelling van verslagen, *status reviews*, *position papers* en andere documenten van de CEER, ACER of de Europese Commissie. Ze geven niet enkel een uitvoerige beschrijving van de overeenkomsten en verschillen tussen de lidstaten, maar ook informatie over de mate waarin de Europese wetgeving in elke lidstaat wordt toegepast. De Europese Commissie baseert zich op haar beurt op deze documenten om wetgevende initiatieven uit te werken.

5.9.4. Forum van Madrid

Het *European Gas Regulatory Forum*, ook wel het Forum van Madrid genoemd, dient als overlegplatform voor de ontwikkeling van de interne aardgasmarkt in Europa. Onder het voorzitterschap van de Europese Commissie nemen zowel de lidstaten, de Europese regulatoren (waaronder de CREG) als alle andere Europese stakeholders eraan deel. De 27e vergadering van het forum vond plaats op 20-21 april 2015, de 28e op 14-15 oktober 2015.¹⁵⁵

In beide vergaderingen werd gewerkt om de in 2014 gerealiseerde verwezenlijkingen uit te diepen en om de eengemaakte gasmarkt in Europa verder te ontwikkelen. Waren de technische fundamenten reeds in 2014 gelegd, de praktische implementatie diende voor een groot deel in 2015 afgerond te worden. Heel concreet betekent dit dat voor de eerste netwerkcode met betrekking tot capaciteitstoewijzingsmechanismen, gepubliceerd op 14 oktober 2013, de implementatie voor 1 november 2015 diende te gebeuren. Voor de tweede netwerkcode inzake gasbalancering, gepubliceerd op 26 maart 2014, diende de implementatie voor 1 oktober 2015 te gebeuren. Via Europese opvolgingsrapporten werd het Forum van deze evolutie op de hoogte gehouden en werden er gesprekken gevoerd van hoe deze opvolging best kan gestructureerd worden, met betrokkenheid van alle stakeholders.

Desondanks blijft de technische uitwerking van de Europese eengemaakte gasmarkt niet beperkt tot deze twee netwerkcodes. Op 30 april 2015 werd de derde netwerkcode gepubliceerd inzake interoperabiliteit en gegevensuitwisseling.¹⁵⁶ Bovendien rondde ACER het in 2014 geïnitieerde proces af door op 14 oktober 2015 haar aanbeveling aan de Europese

Commissie te sturen tot aanpassing van de netwerkcode met betrekking tot capaciteitstoewijzingsmechanismen voor nieuwe incrementele capaciteit.¹⁵⁷ Tot een aanbeveling van de netwerkcode over de harmonisatie van de structuur voor vervoerstarieven is ACER echter niet gekomen. Het Forum werd ingelicht over de intentie van de Europese Commissie om het formele wetgevend proces in het eerste kwartaal van 2016 op te starten.

Naast deze technische opvolging van de uitwerking van netwerkcodes en richtsnoeren, werd het Forum door de Europese Commissie betrokken bij de algehele vormgeving van een eengemaakte energiemarkt. Uit de publicatie van de communicatie rond de Energie-unie van 25 februari 2015, kwamen op deze fora voornamelijk de gasgerelateerde aspecten aan bod. De hierboven besproken netwerkcodes, samen met de infrastructuurgebonden materie zoals de projecten van gemeenschappelijk belang en de tienjaarontwikkelingsplannen, horen alvast thuis onder de noemer van de volledig geïntegreerde interne markt voor energie. Ofschoon de energie-unie vijf pijlers bevat,¹⁵⁸ werd daarnaast enkel nog de leveringszekerheid besproken. Op deze wijze konden de stakeholders die aanwezig waren op het Forum de Europese Commissie bijstaan in de ontwikkeling van een nieuwe communicatie voor de winter van 2015-16 rond de rol van opslag en LNG in de gasbevoorradingszekerheid.

5.9.5. Forum van Firenze

Het *European Electricity Regulatory Forum*, ook wel het Forum van Firenze genoemd, dient als overlegplatform voor de ontwikkeling van de interne elektriciteitsmarkt waaraan onder andere de Europese Commissie, de lidstaten en de Europese regulatoren (waaronder de CREG) deelnemen. De

28^e vergadering van het Forum vond plaats op 4-5 juni 2015 en de 29^e op 9 oktober 2015.¹⁵⁹

Hierbij werd vooreerst ingegaan op de verdere ontwikkeling van de technische fundamenten van de Europese eengemaakte elektriciteitsmarkt, d.i. de netwerkcodes en richtsnoeren. Op 24 juli 2015 werd de eerste richtsnoer betreffende capaciteitstoewijzing en congestiebeheer gepubliceerd. Deze publicatie stond in het teken van de verdere bespreking van de verschillende op stapel staande netwerkcodes in de daartoe bestemde grensoverschrijdende commissievergaderingen. Hierin werd de discussie in 2015 positief afgesloten voor onder meer de voorwaarden voor het aansluiten aan het net van productie-eenheden (RfG), de vereisten voor hoogspanningsgelijkstroomsystemen en DC-verbinding *Power Park Modules* (HVDC), de voorwaarden inzake de aansluiting van de vraag (DDC) en de langetermijncapaciteitsverdeling (FCA).

Een laatste discussie in verband met de netwerkcodes die in 2015 werd opgestart, is deze met betrekking tot de systeemoperatiecode. Deze zal echter pas in 2016 kunnen afgerond worden, net zoals de discussie met betrekking tot *balancing* en *emergency & restoration*, die later zullen worden opgenomen. Hiermee stelde het forum vast dat de fundamenten van de eengemaakte elektriciteitsmarkt vorm krijgen, wat dan weer een andere vorm van opvolging en structuur vraagt. Daartoe bekwam het forum dat nieuwe stakeholdercoördinatiecomités zullen worden opgericht om wat voorheen "pre-implementatie" werd genoemd, nu te begeleiden als "implementatie" - projecten.

¹⁵⁵ De conclusies van het Forum en alle bijbehorende documenten zijn beschikbaar op de website van de Europese Commissie: <https://ec.europa.eu/energy/en/events/madrid-forum>.

¹⁵⁶ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?qid=1430734293842&uri=OJ:JOL_2015_113_R_0003.

¹⁵⁷ http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Annex1%20to%20Recommendation%20042015/Annex%201-ACER%20Recommendation%2004-2015%20on%20the%20amendment%20to%20the%20network%20code%20on%20CAM%20in%20gas%20transmission%20systems.pdf.

¹⁵⁸ http://ec.europa.eu/priorities/energy-union-and-climate_en

¹⁵⁹ De conclusies van het Forum en alle bijbehorende documenten zijn beschikbaar op de website van de Europese Commissie: http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/forum_electricity_florence_en.htm.

Van al deze projecten is het project van de koppeling van de markten via de stromen voor *day-ahead* in de Centraal West-Europese regio als eerste in zijn soort opgestart in de lente van 2015. Het blijft echter moeilijk om de projecten uit te werken inzake de intradaykoppeling, de geïntegreerde balanceringsprojecten en de langetermijnveiligingsregels. In elk van deze drie domeinen bouwt België mee aan de Europese toekomst. Hiertoe werd op het Forum de uitwerking aangekondigd van *quick wins* inzake de intradaykoppeling op onze Noord- en Zuidgrens, de deelname van Elia en RTE aan één van de pilootprojecten inzake balancering en de implementatie van langetermijnveiligingsregels.

Al deze topics houden verband met kwesties die besproken worden rond de algemene design van de elektriciteitsmarkten. De uitkomst is bepalend voor de mate waarop flexibiliteit kan worden aangesproken, de integratie van gedecentraliseerde productie slaagt en de wijze waarop het beheer van de vraag een rol kan spelen. Op de forumdiscussies werd nog geen uitsluitsel bekomen, maar werd wel verder getimmerd aan de te volgen weg. Hierbij zal nog een antwoord op vragen gevonden moeten worden, zoals welke frequentie de realtimebenadering van de informatiestroom moet zijn, wat de rol van de *Capacity Renumeration Mechanisms* (CRM) binnen de *Energy only Market* (EoM) is, welke definitie er kan worden bepaald voor de regio's voor de regionale samenwerking en wat de daar noodzakelijk mee gepaard gaande regionale toezichtstructuur dan wel is.

5.9.6. Forum van Londen

Het *Seventh Citizens' Energy Forum*, ook wel het Forum van Londen genoemd, stelt zich als doel om een competitieve, energie-efficiënte en eerlijke kleinhandelsmarkt te creëren voor de consument. Een aantal werkgroepen werden door de Europese Commissie opgericht om zich te buigen over de

onderwerpen die in dit Forum besproken worden. Tijdens de 7de vergadering, die plaats vond op 12 en 13 maart 2015¹⁶⁰, behandelde het Forum een brede waaier van onderwerpen zoals consumentenrechten, de nieuwe technologische evolutie, zelfopwekking en materies die betrekking hebben op de beschermde en sociale consument.

Deze zevende editie stond volledig in het teken van de aangekondigde communicatie over *Delivering a New Deal for Energy Consumers*, die later dat jaar op 15 juli 2015 door de Europese Commissie zou gepubliceerd worden.¹⁶⁰ Hierbij werden drie elementen van naderbij besproken, namelijk de hervorming van de energiemarkten, de bevordering van toegang tot informatie over energieprijzen en -kosten en de versterking van de consumentenmacht. Hierbij werd voornamelijk ten aanzien van de regulering van de energiemarkten gevraagd naar een aangepast marktmodel, waarin de consument centraal komt te staan (*consumer-centric*), waarin integratie van aggregatoren, eerlijke handelsvoorwaarden en eenvoudige evenwichtsregels deelname van consumenten aan de markt mogelijk maakt en waarin regulering voorziet in een transparant databeheer en de samenwerking tussen DSO en TSO's stimuleert.

In de conclusies van het Forum werd onder meer de Europese Commissie uitgenodigd om de werkgroep rond beschermde klanten terug samen te roepen om de resultaten van de desbetreffende studies te analyseren en het potentieel te onderzoeken van de ontwikkeling van gezamenlijke definities en beleid in Europa voor consumentenbescherming en energiearmoede. Opvolging hiervan gebeurt verder in de toekomstige Fora. Daarnaast werd nog eens het belang van de flexibiliteit langs de vraagzijde bevestigd als één van de bouwstenen voor de toekomstige groot- en kleinhandelsmarkten. De uitdagingen die dit meebrengt voor de consument moeten nader onderzocht worden.

5.9.7. Forum van Kopenhagen

Het *Energy Infrastructure Forum*, ook wel het Forum van Kopenhagen genoemd, vond voor de eerste maal plaats op 9 en 10 november 2015.¹⁶¹ Dit Forum werd in het leven geroepen door het Energie-uniepakket¹⁶² in een poging om een Europese energie-infrastructuur te ontwikkelen. De eerste vergadering verzamelde meer dan 200 afgevaardigden van Europese instellingen, overheden, netwerkkoperatoren, de industrie en andere stakeholders om het Forum als een jaarlijks event op gang te trekken.

Deze eerste tweedaagse werd opgedeeld in vier sessies, waarin respectievelijk een overzicht werd gegeven over gas, elektriciteit, regionale samenwerking en financiering van infrastructuurprojecten. Er werd tevens aandacht besteed aan de rol van langetermijninvesteringen in energie-infrastructuur. De interactie met de doelstellingen inzake de koolstofarme maatschappij werd besproken, steeds rekening houdend met de noodzaak tot economisch verantwoord investeren.

5.9.8. De CREG en de andere nationale regulatoren

In 2015 is de CREG eveneens goede contacten blijven onderhouden met haar buitenlandse collega-regulatoren. Met name wat betreft de buurlanden heeft ze ervoor gezorgd dat er een dialoog op het hoogste niveau werd onderhouden en dat er naar nieuwe samenwerkingsgebieden werd gezocht. Zo heeft de CREG in 2015 gesproken met de Nederlandse, Luxemburgse (BeLux-project, zie punt 4.1.3.4 van dit verslag) en Duitse regulatoren (het grensoverschrijdend overleg, georganiseerd tussen de bij het PRISMA European Capacity Platform GmbH betrokken transmissienetbeheerders, PRISMA zelf en de betrokken nationale regulatoren, beoogt de toepassing van de CAM-netwerkcode. In dit overleg wordt

¹⁶⁰ De conclusies van het Forum en alle bijbehorende documenten zijn beschikbaar op de website van de Europese Commissie <https://ec.europa.eu/energy/en/events/citizens-energy-forum-london>.

¹⁶¹ De documenten van het Forum en alle bijbehorende documenten zijn beschikbaar op de website van de Europese Commissie: <http://www.energy-infrastructure-forum.com/documents.html>.

¹⁶² Energie-uniepakket, gepubliceerd op 25 februari 2015 en beschikbaar op de website van de Europese Commissie: http://ec.europa.eu/priorities/energy-union-and-climate_en.

¹⁶³ Eindbeslissing (B)150423-CDC-1410 over de aanvraag tot goedkeuring van het voorstel van de NV ELIA SYSTEM OPERATOR betreffende de implementatie van de koppeling van de dagmarkten gebaseerd op de stromen in de CWE-regio (Centraal-West-Europa).

erop toegezien dat de algemene voorwaarden voor het gebruik van het PRISMA capaciteitsplatform een evenwichtige en met de regulering overeenstemmende set van regels vormen die de bevrachters dienen te onderschrijven. In dit kader speelt de CREG vanaf het begin een proactieve en drijvende rol en leidt ze samen met de Duitse regulator dit overleg bij de betrokken nationale regulatoren), en voorts de Franse (gasleiding te Avelgem, zie punt 4.4.2 van dit verslag) en Britse regulatoren (IUK-dossier, zie punt 4.1.2.1 van dit verslag; NEMO, zie punt 3.1.3.1 en 3.4.4 van dit verslag).

In 2015 heeft de CREG ook nauw samengewerkt met de regulatoren van de regio Centraal-West-Europa (CWE), waaronder Oostenrijk, België, Frankrijk, Duitsland, Luxemburg en Nederland vallen. Meestal ging het hierbij om een voortzetting van werkzaamheden uit voorgaande jaren. Dit omvat de follow-up van de koppeling van de dagmarkt van de regio Noord-West-Europa (NWE) die werd ingevoerd in 2014 en de geografische uitbreiding nadien. Deze koppeling van de dagmarkt wordt intussen *Multi Regional Coupling* (MRC) genoemd en dekt een groot deel van Europa (België, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Italië, Letland, Litouwen, Nederland, Noorwegen, Polen, Portugal, Spanje, het Verenigd Koninkrijk en Zweden). Voor de berekening van de interconnectiecapaciteit zetten de regulatoren van de CWE-regio, de transmissienetbeheerders en de betrokken beurzen ook de gesprekken verder over de op stromen gebaseerde marktkoppeling (*flowbased market coupling*). In dit kader heeft de CREG op 23 april 2015 haar eindbeslissing aangenomen over de aanvraag tot goedkeuring van het voorstel van Elia System Operator betreffende deze berekenings- en toewijzingsmethode¹⁶³. Op 20 mei 2015 werd de flowbased marktkoppeling gelanceerd in de CWE-regio.

Alle regulatoren van de CWE-regio hebben de op stromen gebaseerde marktkoppelingmethode goedgekeurd of bekrachtigd volgens hun nationale procedures. Dit is een belangrijke stap op weg naar de verdere integratie van de markt en maakt deel uit van het doelmodel voor capaciteitstoe wijzing en congestiebeheer (*Capacity Allocation and Congestion Management* - CACM) op het gebied van elektriciteit. Het principe van marktkoppeling gebaseerd op de stromen is een evolutie van de huidige marktkoppelingmethode en heeft betrekking op zowel de capaciteitsberekening als de toewijzing ervan. Het houdt in dat de schaarse middelen in het netwerk efficiënter worden gebruikt. Door een beter gebruik van alle beschikbare transmissielijnen en andere netwerkonderdelen moet deze methode een efficiëntere prijsvorming op de groothandelsmarkt en een efficiënter verhandelen van volumes in de CWE-regio mogelijk maken.

De CREG heeft ook de gesprekken over de langetermijnmarkt, het intraday-handelsplatform en balancerings (*balancing*) gevolgd. In oktober 2015 heeft de CREG in samenspraak met de andere betrokken Europese regulatoren en na een openbare raadpleging een beslissing genomen over de Europese toewijzingsregels op de langetermijnmarkt¹⁶⁴. Eind 2015 heeft de CREG twee ontwerpbeslissingen genomen over de intraday-tijdshorizon op de interconnecties, die elk werden gevolgd door een openbare raadpleging: één over de intraday-capaciteitsberekening¹⁶⁵, één over de toewijzing.¹⁶⁶

Tot slot heeft de CREG in 2015 de Letse regulator ook bijge staan in het kader van de liberalisering van de gasmarkt in Letland en verscheidene informatieaanvragen van de Hongaarse en Estse regulatoren beantwoord met betrekking tot de regulering van de elektriciteitsopslag, de omzetting

m³/kWh, sommige bepalingen van het derde energiepakket, de instrumenten voor prijsvergelijking en de correcties van de op gasmeters afgelezen volumes.

5.9.9. De CREG en de regionale regulatoren

De informele samenwerking van de CREG met de drie gewestelijke regulatoren (BRUGEL, CWaPE en VREG), werd in 2015 binnen Forbeg verdergezet. Er vonden zes plenaire vergaderingen plaats. Het voorzitterschap werd tijdens het eerste semester door de VREG waargenomen en in het tweede semester door BRUGEL.

De CREG heeft verder opnieuw het voorzitterschap op zich genomen van de werkgroepen "gas"; "informatie-uitwisseling" en "Europa".

In 2015 is de werkgroep "gas" zes keer bijeengekomen en heeft de besprekingen voortgezet over onder meer de volgende thema's: i) het afsluiten van het aansluitingscontract dat de modaliteiten regelt tussen Fluxys Belgium en de distributienetbeheerders; ii) de vaststelling van de investeringsplannen van de netbeheerders Fluxys Belgium, Eandis, Ores, Infrac, Resa en Sibelga; iii) de stand van zaken voor wat betreft warmtenetten; iv) het overzicht van de regelingen betreffende de noodleverancier voor aardgas zowel op federaal als op gewestelijk niveau; v) de technische nota van Synergrid met aanbevelingen inzake de aansluitingsvoorwaarden voor productie van biomethaan en de injectie ervan op het distributienet; vi) de bespreking van het L/H-conversieproject en de eraan verbonden investeringen van de netbeheerders; vii) de toelichting van de verschillende lopende vervoersdossiers, het marktgebaseerd balanceringsmodel en de impact

164 Eindbeslissing (B)151009-CDC-1446 over het voorstel van de NV ELIA SYSTEM OPERATOR van de methode voor de toewijzing van de beschikbare jaar- en maandcapaciteiten voor energie-uitwisselingen met andere biedzones aan de toegangsverantwoordelijken alsook de toewijzingsregels van dagcapaciteit middels schaduwwijlingen.

165 Ontwerpbeslissing (B)151203-CDC-1479 over de aanvraag tot goedkeuring van het voorstel van de NV ELIA SYSTEM OPERATOR betreffende het algemene model voor de berekening van de totale overdrachtcapaciteit en de transportbetrouwbaarheidsmarge; methode van toepassing op de Belgische grenzen voor dagcapaciteiten.

166 Ontwerpbeslissing (B)151210-CDC-1467 over de aanvraag tot goedkeuring van het voorstel van de NV ELIA SYSTEM OPERATOR betreffende de intradaytoewijzing van capaciteit op de koppelverbindingen Frankrijk-België en Nederland-België

ervan op de distributienetbeheerders; viii) de implementatie van de netwerkcode capaciteitsallocatie; ix) het onderzoek van de verslagen van de opsporing van gaslekken van de Algemene Directie Kwaliteit en Veiligheid van de FOD Economie; x) het marktintegratieproject België-Luxemburg; en xi) de follow-up van de Europese netcodes, regelgeving en meer specifiek de werking van CEER en ACER.

In 2015 is de werkgroep “informatie-uitwisseling” negen keer samengekomen met als voornaamste doel de bevordering van het proces voor de gemeenschappelijke jaarlijkse publicatie van de vier regulatoren over de evolutie van de Belgische energiemarkt en meer bepaald de opstelling van het tekstgedeelte van de mededeling. Het opzet van deze publicatie blijft ongewijzigd: op basis van een statistisch overzicht van de elektriciteits- en aardgasmarkten de evolutie van deze markten en van de mededinging in België in kaart brengen.¹⁶⁷ Dit werk werd o.a. door het platform Beconnected vergemakkelijkt aangezien dit platform toelaat dat de vier onafhankelijke organisaties terzelfdertijd input kunnen aanleveren en gegevens kunnen verwerken, wat de transparantie en de efficiënte werking ten goede komt. De werkgroep houdt zich ook bezig met het beantwoorden van vragenlijsten van ACER en de CEER. Zo werd in 2015 antwoord gegeven op volgende CEER documenten: *Elec-Continuity of Supply* (Part 1 et 2), *Elec-Voltage Quality Pt-1*, *Elec-Voltage Quality Pt-2*, *Elec-Commercial Quality*, *Gas-Technical Operational Quality*, *Gas-Natural Gas Quality*, *Gas-Commercial Quality*. Ook het *Monitoring Report* van ACER werd door deze werkgroep opgevolgd zodat gegevens van de vier regulatoren konden worden verzameld met het oog op het verschaffen van indicatoren voor België.

De werkgroep “Europa” kwam net zoals vorig jaar vier keer samen. Op deze wijze werd verder invulling gegeven aan de wettelijke verplichting tot samenwerking in het kader van de Europese dossiers. Tijdens de vergaderingen werd gewaakt over de optimale doorstroming van Europese

discussiepunten tussen de verschillende werkgroepen binnen Forbeg, en de vier regulatoren onderling. Dit formele kader heeft de CREG aldus in staat gesteld om zijn taken als nationale regulator uit te voeren en de Belgische vertegenwoordiging binnen CEER en ACER waar te nemen. Tijdens de vergaderingen werden ondermeer i) de mededelingen van de Europese Commissie en de conclusies van de verschillende Europese Fora overlopen; ii) activiteiten afgesteld met betrekking tot de implementatie van bepaalde artikelen van de richtlijn inzake energie-efficiëntie; iii) het CEER-werkprogramma 2016 besproken inzake de distributienetbeheerders en de detailmarkt; iv) deelgenomen aan de CEER vragenlijst inzake toegangsdrempels tot de markt; en v) gezorgd voor een degelijke opvolging van relevante gepubliceerde CEER- en ACER-documenten, zoals over de continuïteit van elektriciteitslevering, de betrokkenheid van consumentenorganisaties, de toekomstige rol van de distributienetbeheerders en de deelname aan consultaties van de Europese Commissie inzake de marktdesign voor elektriciteit. Specifieke tussentijdse verslagen van de General Assembly van de CEER en de Raad van Regulatoren van ACER werden ter ondersteuning opgesteld.

Tenslotte werd op verzoek van de regionale regulatoren de nieuwe werkgroep “distributiesystemen” opgericht om de doorstroming en de discussie rond dit thema binnen Europa beter en specifieker te kunnen stroomlijnen. De eerste twee vergaderingen vonden reeds plaats in 2015 en een eerste “Belgische” bijdrage aan de in de maak zijnde CEER studie rond het thema “flexibiliteit” werd reeds doorgestuurd.

Verder nam de CREG in het kader van de andere Forbeg-werkgroepen deel aan de gesprekken rond de volgende thema's: aanpassing en correcte doorrekening van de transmissienettarieven, doorrekening van de federale bijdrage elektriciteit, impact van de toepassing van de vennootschapsbelasting op de distributienetbeheerders, correcte toepassing van heffingen en het aanvullend capaciteitstarief

op gedropte en beschermde klanten, impact op de werking van de energiemarkt van nog lopende rechtszaken, behandeling van regulatoire saldi, impact van aanpassingen aan gewestelijke tariefwetgeving, transparantiecriteriën inzake tarifaire beslissingen, werking en aanpassing van prijsvergelijkingssites, submetering in de distributienetten, aanpassingen van de toegangs- en ARP-contracten, indicatoren voor slimme netten, concept gesloten distributienetten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, normering van spanningsdips, impact op de distributienetbeheerders van de Europese netwerkcode “*Emergency and Restoration*”, omzetting van de Europese netwerkcodes en in kaart brengen van de noodleveranciersregeling.

5.9.10. De CREG en de mededingingsautoriteiten

■ *Algemene samenwerking van de CREG en de Belgische Mededingingsautoriteit*

Naar aanleiding van de informele contacten die eerder werden aangeknoopt tussen de CREG en de Belgische Mededingingsautoriteit (“BMA”) (zie punt 5.8.7 van jaarverslag 2014) met het oog op het bevorderen van een optimale samenwerking tussen beide instellingen, werd in 2015 verder gewerkt aan het uitbouwen en formaliseren van de samenwerking tussen de CREG en de BMA.

Met toepassing van artikel 43, tweede lid, van boek IV “Bescherming van de mededinging” van het Wetboek van economisch recht wordt de samenwerking tussen de CREG en de BMA geformaliseerd onder de vorm van een koninklijk besluit. Daarin worden onder meer het overleg tussen beide instanties, de uitwisseling van o.m. vertrouwelijke informatie en de samenwerkingsprocedures geregeld.

Beide instanties werkten nauw samen bij het opstellen van een tekstvoorstel voor een dergelijk KB tot het regelen van de samenwerking tussen de CREG en de BMA. Begin 2015

¹⁶⁷ Persbericht: De ontwikkeling van de elektriciteits- en aardgasmarkten in België - Jaar 2014 <http://www.creg.info/pdf/Presse/2015/Press20150619nl.pdf>

werd een gezamenlijk tekstvoorstel voor dit samenwerkings-KB (opgesteld in nauwe samenwerking met de FOD Economie), bezorgd aan de bevoegde ministers voor Energie resp. Economie.

Na een verzoek daartoe leverde de CREG midden 2015 tevens aan de Minister voor Energie een (positief) advies over de gefinaliseerde ontwerp tekst voor dit KB.¹⁶⁸ Op 12 november 2015 bracht ook de Raad van State, afdeling Wetgeving, een advies uit over dit ontwerp van koninklijk besluit betreffende de samenwerking tussen de Commissie voor de regulering van de elektriciteit en het gas en de Belgische Mededingingsautoriteit. Er wordt verwacht dat dit in 2016 zal leiden tot het aannemen en publiceren van een koninklijk besluit.

■ *Beslissing van de Belgische Mededingingsautoriteit m.b.t. de overname door Fluxys van de aandelenparticipatie van Gazprom in Interconnector (UK).*

Op 19 augustus 2015 ontving de CREG een formeel verzoek tot inlichtingen van de BMA betreffende de concentratiezaak CONC-C/C-15/0020. Deze concentratiezaak betrof de overname door Fluxys NV (via haar dochteronderneming Fluxys Europe BV) van de deelneming van 10% die Gazprom OAM hield in de vennootschap Interconnector (UK) Limited ("IUK"). Door deze overname zou Fluxys 50,75 % van de aandelen van IUK bezitten, waardoor ze exclusieve zeggenschap over laatstgenoemde zou krijgen.

De CREG heeft bij brief van 27 augustus 2015 aan de mededingingsautoriteit de gevraagde inlichtingen verstrekt, evenals een antwoord op de ontvangen vragenlijst. Vervolgens werd nog bijkomende verduidelijkingen gevraagd en verstrekt.

In haar beslissing van 3 september 2015 stelde het Auditoraat van de BMA vast dat, uit hoofde van artikel IV.63, § 3 van het Wetboek Economisch Recht aan de toepassingsvoorwaarden van de vereenvoudigde procedure werd voldaan en dat de aangemelde concentratie geen aanleiding gaf tot verzet.

Deze concentratiezaak werd dan ook, op grond van artikel IV.63, § 4 en artikel IV.61, §2, 1° van het Wetboek van Economisch Recht, afgesloten met een beslissing tot toelaatbaarheid van de aangemelde overname door NV Fluxys (via haar filiaal Fluxys Europe B.V) van de Gazprom-participatie van 10% in Interconnector (UK) Limited.¹⁶⁹

■ *Rapport van CREG over de verhouding tussen de kosten en prijzen op de Belgische gasmarkt in 2014*

In het kader van haar taak tot permanente monitoring van de gasmarkt, heeft de CREG met toepassing van artikel 15/14, §2, 2 van de gaswet de CREG op 26 november 2015 een rapport gerealiseerd m.b.t. "de verhouding tussen de kosten en de prijzen op de Belgische aardgasmarkt in 2014".¹⁷⁰

Op 27 november 2015 heeft de CREG dit (vertrouwelijk) rapport met toepassing van artikel 15/14ter, § 3, van de gaswet overgemaakt aan de Belgische Mededingingsautoriteit en de minister voor Energie (zie ook punt 4.2.1.1 van dit verslag).

5.10. Financiën van de CREG

5.10.1. Federale bijdrage

De federale bijdrage is een toeslag die geheven wordt op de in België verbruikte hoeveelheid elektriciteit en aardgas.¹⁷¹ Met deze bijdrage worden verschillende fondsen gespijsd die door de CREG worden beheerd (zie punt 5.10.2 van dit verslag).

Conform de regelgeving¹⁷² heeft de CREG in december 2015 de eenheidstoelagen van de verschillende componenten van de federale bijdrage elektriciteit en aardgas berekend. Deze bijdragen zijn van toepassing van 1 januari tot 31 december 2016.

A. Federale bijdrage aardgas

Sinds de wijziging van de nadere regels betreffende de heffing van de federale bijdrage aardgas op 1 april 2014 (zie hiervoor punt 2.6. van het jaarverslag 2014),¹⁷³ storten de beheerder van het aardgasvervoersnet (Fluxys Belgium) en de beheerders van een directe leiding¹⁷⁴ aan de CREG elk kwartaal de federale bijdrage die zij vooraf aan hun klanten hebben gefactureerd. In 2015 hebben deze ondernemingen

168 Advies (A)150709-CDC-1437 over het ontwerp van KB betreffende de samenwerking tussen de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas en de Belgische Mededingingsautoriteit.

169 Beslissing BMA-2015-CC-25 in de zaak CONC-C/C-15/0020: Overname door Fluxys NV (via haar dochteronderneming Fluxys Europe BV) van de deelneming van 10% van Gazprom OAM in de vennootschap Interconnector (UK) Limited ("IUK").

170 Verslag (F)151126-CDC-1473 over "de verhouding tussen de kosten en de prijzen op de Belgische aardgasmarkt in 2014".

171 De internationale instellingen, die zowel Europese instellingen als diplomatische missies, consulaire posten, internationale organismen en strijdkrachten gevestigd in België omvatten, zijn hier helemaal van vrijgesteld.

172 In het bijzonder het koninklijk besluit van 18 december 2015 tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 maart 2003 tot bepaling van de nadere regels betreffende de federale bijdrage tot financiering van sommige openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en controle op de elektriciteitsmarkt en van het koninklijk besluit van 2 april 2014 tot vaststelling van de nadere regels betreffende een federale bijdrage bestemd voor de financiering van bepaalde openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en controle op de aardgasmarkt (Belgisch Staatsblad van 24 december 2015) dat, voor 2016, het bedrag bestemd voor het broeikasgassenfonds terug vastlegt op 0 euro en de bevrozing van het bedrag bestemd voor het sociaal energiefonds verlengt. De CREG heeft in dit kader in november 2015 een advies (advies (A)151123-CDC-1483) aan de minister uitgebracht over een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 maart 2003 tot bepaling van de nadere regels betreffende de federale bijdrage tot financiering van sommige openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en controle op de elektriciteitsmarkt en van het koninklijk besluit van 2 april 2014 tot vaststelling van de nadere regels betreffende een federale bijdrage bestemd voor de financiering van bepaalde openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en controle op de aardgasmarkt).

173 Het koninklijk besluit van 2 april 2014 dat het systeem voor de afname van de federale bijdrage aardgas op 1 april 2014 wijzigt, werd bekrachtigd door de wet van 27 maart 2015 tot bekrachtiging van het koninklijk besluit van 2 april 2014 tot vaststelling van de nadere regels betreffende een federale bijdrage bestemd voor de financiering van bepaalde openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en controle op de aardgasmarkt (Belgisch Staatsblad van 31 maart 2015).

174 Op 31 december 2015 was Wings de enige beheerder van een directe leiding in België.

op die manier het sociaal energiefonds en het fonds beschermde klanten van de CREG gespijsd.

De aardgasondernemingen die hun klanten verminderingen (degressiviteit en vrijstelling) hebben toegekend dienen hun aanvragen tot terugbetaling elk kwartaal in bij de CREG (zie hierna).

■ *Spijzing van de fondsen*

De verwachte bedragen van federale bijdrage zijn meestal samengesteld uit het basisbedrag van elk fonds voor het lopende jaar en uit een eventueel aanvullend bedrag om het tekort van voorgaande jaren te compenseren en de verschillende vrijstellingen te dekken.

Globaal gezien waren de opbrengsten van de federale bijdrage aardgas die in 2015 werden opgetekend hoger dan de verwachte bedragen vanwege de stijging van het aardgasverbruik zowel voor de industrie als voor de klanten aangesloten op het distributienet (zie punt 4.4.1.A van dit verslag).

■ *Vrijstellingen en degressiviteit*

In het kader van het nieuwe 'watervalheffingssysteem' werd aan de aardgasbedrijven, in principe stroomopwaarts van de waterval, de volledige federale bijdrage aangerekend terwijl ze het volledige bedrag niet op hun eindafnemers kunnen verhalen vanwege de toekenning van een vermindering (degressiviteit) of zelfs van een vrijstelling. Bijgevolg werd voorzien dat deze bedrijven ieder kwartaal bij de CREG de terugbetaling van deze steunmaatregelen voor de eindafnemers kunnen eisen.

Zo heeft de CREG gedurende het jaar 2015 26.087.790 euro teruggestort aan aardgasbedrijven, wat overeenkomt met de vrijstelling van de federale bijdrage geheven op het aardgas bestemd voor de productie van in het net geïnjecteerde elektriciteit (elektriciteitscentrales en kwalitatieve warmtekrachtkoppelingseenheden). De CREG heeft aan de

aardgasbedrijven in totaal eveneens 326.089 euro aan federale bijdragen die zij internationale instellingen niet in rekening konden brengen, teruggestort. Deze terugbetalingen werden rechtstreeks uitgevoerd via middelen beschikbaar in de verschillende fondsen.

Dezelfde aardgasbedrijven hebben eveneens aanvragen voor terugbetaling van degressiviteit ingediend voor 17.482.450 euro.

Daarnaast werd een bedrag van 1.015.670 euro, dat de beheerder van de directe leiding omwille van de toekenning van degressiviteit aan zijn klanten nog niet aan de CREG heeft gestort, verdeeld tussen de verschillende fondsen. Aangezien de CREG van de FOD Financiën slechts een voorschot van 17.300.000 euro heeft gekregen, kon op 31 december 2015 niet worden voldaan aan alle aanvragen tot terugbetaling en verdeling tussen de fondsen. In 2016 zal een bijkomend bedrag van 1.198.120 euro bij de FOD Financiën moeten worden gevorderd om dit tekort te dekken.

■ *Jaarlijkse regularisatie*

De CREG voerde elk jaar een regularisatie met de aardgasleveranciers uit. Wat de CREG tijdens het voorbije jaar had opgevraagd, werd vergeleken met wat de leveranciers werkelijk aan hun klanten konden factureren tijdens dezelfde periode. In 2015 vindt de laatste jaarlijkse regularisatie plaats die betrekking heeft op het eerste kwartaal van 2014, d.w.z. de laatste periode vóór de vermelde hervorming van april 2014.

De finale regularisaties met de leveranciers bedroegen enerzijds 264.049 euro voor het CREG-fonds, 1.101.975 euro voor het sociaal energiefonds en 3.308.593 euro voor het fonds beschermde klanten en anderzijds 11.454 euro die aan de leveranciers werd terugbetaald door het fonds verwarmingspremie.

■ *Oninvorderbaarheden*

Het mechanisme voor jaarlijkse regularisatie van het wettelijk forfait bestemd om aardgasbedrijven in te dekken tegen wat ze niet hebben kunnen terughalen bij hun klanten, werd eveneens ingevoerd in april 2014. De eerste regularisaties werden in 2015 doorgevoerd. Op die manier werd er een nettobedrag van 84.633 euro opgehaald bij de meerderheid van leveranciers dat op het einde van het jaar werd verdeeld tussen de fondsen die door de federale bijdrage aardgas gespijsd werden.

B. Federale bijdrage elektriciteit

De beheerder van het transmissienet voor elektriciteit, Elia System Operator, stort de CREG elk kwartaal de bijdrage die hij het kwartaal ervoor aan zijn afnemers heeft gefactureerd. Zo heeft Elia in 2015 het CREG-fonds, het sociaal fonds voor energie, het denuclearisatiefonds en het fonds beschermde klanten gespijsd.

■ *Spijzing van de fondsen*

Zoals de voorgaande jaren zijn de verwachte bedragen aan federale bijdrage voor het jaar 2015 samengesteld uit het basisbedrag van elk fonds voor het lopende jaar en uit een eventueel aanvullend bedrag om het tekort van voorgaande jaren te compenseren en om de bovenvermelde vrijstellingen van de internationale instellingen te dekken.

Globaal gezien waren de opbrengsten van de federale bijdrage elektriciteit die in 2015 werden opgetekend 8% lager dan de verwachte bedragen vanwege de constante daling van de van het transmissienet afgenomen hoeveelheid elektriciteit waarop de federale bijdrage aanvankelijk werd geïnd. Er wordt steeds meer elektriciteit met decentrale productie geproduceerd en op de distributienetten geïnjecteerd.

Omwille van het op nul zetten van het fonds broeikasgassen (zie punt 5.10.2.D. hierna), is dit fonds in 2015 niet meer regelmatig gespijsd. Er werden uitsluitend regularisaties betreffende hoeveelheden energie uit het verleden opgetekend.

■ *Vrijstellingen en degressiviteit*

In het kader van het 'watervalheffingssysteem' werden de elektriciteitsondernemingen, in principe stroomopwaarts van de waterval, de volledige federale bijdrage aangerekend terwijl ze het volledige bedrag niet op hun eindafnemers kunnen verhalen. In voorkomend geval moeten zij de vrijstelling en degressiviteit ervan aftrekken. Bijgevolg werd erin voorzien dat deze bedrijven ieder kwartaal bij de CREG de terugbetaling van deze maatregelen ten gunste van de eindafnemers kunnen eisen.

In 2015 heeft de CREG respectievelijk 68.530 euro en 122.020 euro aan vrijstellingen (*fuel mix*) teruggestort na correcties van leveranciers voor de toeslagen broeikasgassen en denuclearisatie die werden afgehouden op de hoeveelheden groene stroom die tot 31 december 2012 werden geleverd. De CREG heeft elektriciteitsondernemingen eveneens 1.261.809 euro aan federale bijdragen teruggestort die zij niet konden factureren aan internationale instellingen (het gaat voornamelijk om regularisaties uit het verleden). Deze terugbetalingen werden uitgevoerd via middelen beschikbaar in de verschillende fondsen.

Dezelfde elektriciteitsondernemingen hebben eveneens aanvragen voor terugbetaling van degressiviteit ingediend voor 22.313.500 euro. Daarnaast werd een bedrag van 22.441.017 euro, dat niet door de transmissiebeheerder gestort werd omwille van de toekenning van de degressiviteit aan sommige klanten, verdeeld tussen de verschillende elektriciteitsfondsen. Aangezien de CREG van de FOD Financiën slechts

een voorschot van 44.250.000 euro heeft gekregen, kon op 31 december 2015 niet worden voldaan aan alle aanvragen tot terugbetaling en verdeling tussen de fondsen. In 2016 zal een bijkomend bedrag van 504.517 euro bij de FOD Financiën moeten worden gevorderd om dit tekort te dekken.

■ *Oninvorderbaarheden*

In 2015 heeft de regularisatie van het wettelijk forfait bestemd om de elektriciteitsondernemingen te dekken tegen federale bijdragen die ze bij hun klanten niet hebben kunnen innen, een nettotekort opgeleverd van 126.113 euro dat bij de meeste leveranciers werd verzameld en op het einde van het jaar werd verdeeld tussen de fondsen die gespijsd worden door de federale bijdrage elektriciteit.

C. Offshoretoeslag

Deze toeslag die door de transmissienetbeheerder op elektriciteitsondernemingen wordt geheven die deze toeslag daarna doorrekenen aan hun klanten, dient om de kosten gedragen door de transmissienetbeheerder en voortvloeiend uit zijn aankoopverplichting voor groenestroomcertificaten toegekend aan de elektriciteitsproductie op de Noordzee, te compenseren. Het is aan de CREG om de beheerder van het transmissienet en de elektriciteitsondernemingen die op deze toeslag degressiviteit aan hun klanten hebben toegekend, terug te betalen.

De aanvragen die in 2015 door de transmissienetbeheerder (23.387.893 euro) en de elektriciteitsondernemingen (63.981.477 euro) zijn ingediend, bedroegen in totaal 87.369.370 euro. Aangezien de CREG van de FOD Financiën slechts een voorschot van 80.300.000 euro heeft ontvangen, kon er op 31 december 2015 niet worden voldaan aan alle aanvragen tot terugbetaling. In 2016 zal een bijkomend

bedrag van 7.069.370 euro bij de FOD Financiën moeten worden gevorderd om dit tekort te dekken.

5.10.2. Fondsen

A. CREG-fondsen

De gedeeltelijke dekking van de totale werkingskosten van de CREG werd voor 2015 door de Kamer van Volksvertegenwoordigers tijdens zijn plenaire zitting van 15 januari 2015 vastgelegd op 14.952.254 euro. Dit bedrag wordt echter aangevuld met 323.575 euro en 69.703 euro, teneinde de reserve in stand te houden en de internationale instellingen terug te betalen.

Bij beslissing van de ministerraad van 12 maart 2012 zijn de begrotingen 2012, 2013 en 2014 van de CREG op het niveau van de begroting van 2011 bevroren. Het directiecomité van de CREG heeft ditzelfde principe gevolgd met een voorstel aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers van een bevroren budget voor het jaar 2015. Deze laatste keurde de begroting die hen alzo werd voorgesteld goed.

De rekeningen van 2015 van de CREG worden uitvoerig besproken onder punt 5.10.3. hierna.

B. Sociaal fonds voor energie

Voor het jaar 2015 was een totaalbedrag van 52.890.292 euro voorzien om de OCMW's te helpen bij hun taak van begeleiding en financiële maatschappelijke steunverlening op het vlak van energie, waarvan 30.750.170 euro afkomstig van de elektriciteitssector en 22.140.122 euro afkomstig van de aardgassector.¹⁷⁵ Deze bedragen worden echter respectievelijk aangevuld met 4.797.409 euro en 8.736.233 euro ter compensatie van de tekorten uit het verleden en om de internationale instellingen terug te betalen. Uiteindelijk werd

¹⁷⁵ De bedragen werden voor 2015 verder bevroren door het koninklijk besluit van 19 december 2014 tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 maart 2003 en het koninklijk besluit van 2 april 2014 (Belgisch Staatsblad van 30 december 2014). Dit koninklijk besluit werd bevestigd door de programmawet (I) van 26 december 2015 (Belgisch Staatsblad van 30 december 2015).

in 2015 een totale netto-opbrengst van 32.360.427 euro voor elektriciteit opgetekend. Voor aardgas werd een totale netto-opbrengst van 36.884.839 euro opgetekend, waarvan echter de in punt 5.10.1.A. vermelde regularisaties voor een nettobedrag van 1.101.975 moeten worden afgetrokken.

Buiten de storting van het saldo van 2014 (13.445.146 euro) aan de OCMW's, liet het kastegoed het toe om in 2015 het geheel van de eerste drie schijven opgevraagd door de FOD Sociale Integratie (39.669.901 euro) te storten. Deze betalingen konden echter pas worden uitgevoerd door gedeeltelijke kwartaalbetalingen in het volgende kwartaal.

Op 31 december 2015 bedroegen de activa van het fonds 17.346.957 euro. Daardoor zal de CREG eind januari 2016 de volledige vierde schijf van 2015 kunnen storten aan de OCMW's. Op die manier zal de CREG haar betalingsachterstand inhalen.

C. Denuclearisatiefonds

Dit fonds, dat uitsluitend gespijsd wordt door de federale bijdrage aangerekend door de elektriciteitssector, diende voor het jaar 2015 69.000.000 euro te bedragen,¹⁷⁶ waar 536.226 euro bijkomt ter compensatie van de vrijstelling van de internationale instellingen. In 2015 werd een totale netto-opbrengst van 64.825.197 euro opgetekend in het fonds.

Naast de uitgevoerde terugbetalingen in het kader van de vrijstellingen van internationale instellingen en regularisaties uit het verleden voor een totaal bedrag van 665.824 euro, heeft de CREG aan NIRAS de volledige 69.000.000 euro kunnen storten die voor het jaar 2015 voor haar bestemd was.

Op 31 december 2015 bedroegen de activa van het fonds 3.005.969 euro.

D. Fonds broeikasgassen

Het bedrag van dit fonds, dat uitsluitend gespijsd wordt door de federale bijdrage aangerekend door de elektriciteitssector, bedroeg 0 euro voor het jaar 2015.¹⁷⁷ Slechts 765 euro werd opgetekend voor regularisaties uit het verleden.

Het forfaitaire bedrag van 3.600.000 euro met betrekking tot het jaar 2015 werd gestort in het organieke begrotingsfonds van de FOD Leefmilieu, bestemd voor de financiering van het federaal beleid ter verlaging van de uitstoot van broeikasgassen.

Naast de uitgevoerde terugbetalingen in het kader van vrijstellingen van internationale instellingen en regularisaties uit het verleden (95.802 euro), prefinanciert het broeikasgassenfonds ook jaarlijks het bedrag van 14.490.000 euro dat overeenkomt met de btw verschuldigd op het jaarlijks bedrag bestemd voor NIRAS. De btw-administratie betaalde de kwartaalbedragen die aldus werden voorgeschoten, terug aan de CREG.

Op 31 december 2015 bedroegen de activa van het fonds 54.884.664 euro.

■ Kyoto-fonds JI/CDM

Het fonds *Kyoto Joint Implementation/Clean Development Mechanism* (Kyoto JI/CDM), tevens beheerd door de CREG, laat de FOD Leefmilieu toe CO₂-emissiekredieten aan te

kopen, waardoor België zijn doelstellingen in het kader van het Kyoto-protocol kan bereiken.

Het fonds Kyoto JI/CDM verzamelt de bedragen afkomstig van het fonds broeikasgassen. In 2015 werd echter geen enkel bedrag overgeheveld van het fonds broeikasgassen naar het fonds Kyoto JI/CDM, terwijl de FOD Leefmilieu het fonds Kyoto JI/CDM heeft aangesproken teneinde CO₂-emissiekredieten ter waarde van 68.226 euro aan te kopen. Bovendien werd er 1.500.000 euro gestort als bijdrage van de federale regering voor 2015 aan het "Adaptatiefonds van de Verenigde Naties onder het Protocol van Kyoto".¹⁷⁸

Op 31 december 2015 bedroegen de activa van het fonds Kyoto JI/CDM 15.215.599 euro.

E. Fondsen beschermde klanten elektriciteit en aardgas

De behoeften van deze fondsen bedroegen voor het jaar 2015 63.750.000 euro voor elektriciteit en 67.575.000 euro voor aardgas,¹⁷⁹ waaraan respectievelijk 359.321 euro en 84.558 euro moet worden toegevoegd ter terugbetaling aan de internationale instellingen.

Er werd een totale netto-opbrengst van 58.266.539 euro opgetekend in het elektriciteitsfonds. Voor aardgas werd een totale netto-opbrengst van 82.281.509 euro opgetekend, waaraan de in punt 5.10.1.A. vermelde regularisaties voor een nettobedrag van 3.308.593 moeten worden toegevoegd.

In 2015 bedroegen de terugbetalingen aan de ondernemingen uit de sector die residentieel beschermde klanten in 2014 aan het sociaal tarief hebben bevoorrad 72.061.621 euro voor elektriciteit en 55.650.841 euro voor aardgas.

¹⁷⁶ Koninklijk besluit van 26 januari 2014 ter vaststelling van de bedragen voorzien voor de financiering van de nucleaire passiva BP1 en BP2 voor de periode 2014-2018, in uitvoering van artikel 3, § 2, van het koninklijk besluit van 24 maart 2003 tot bepaling van de nadere regels betreffende de federale bijdrage tot financiering van sommige openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en controle op de elektriciteitsmarkt (Belgisch Staatsblad van 3 februari 2014).

¹⁷⁷ Voor 2015 bleef dit bedrag op nul conform het bovenvermelde koninklijk besluit van 19 december 2014.

¹⁷⁸ Koninklijk besluit van 6 december 2015 tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 oktober 2004 tot vaststelling van de beheersmodaliteiten van het fonds voor de financiering van het federaal beleid ter reductie van de emissies van broeikasgassen (Belgisch Staatsblad van 10 december 2015).

¹⁷⁹ Koninklijk besluit van 19 december 2014 tot vaststelling van de bedragen voor 2015 van de fondsen die bestemd zijn voor de financiering van de werkelijke kostprijs ingevolge de toepassing van maximumprijzen voor de levering van elektriciteit en aardgas aan beschermde residentiële afnemers (Belgisch Staatsblad van 30 december 2014). Dit koninklijk besluit werd bevestigd door de programmawet (I) van 26 december 2015 (Belgisch Staatsblad van 30 december 2015).

Doordat er niet genoeg middelen beschikbaar waren in het fonds beschermde klanten elektriciteit, konden de terugbetalingen van bepaalde leveranciers pas eind december 2015 gebeuren, na ontvangst van de federale bijdragen elektriciteit die door de transmissienetbeheerder gestort werden.

Op 31 december 2015 bedroegen de activa van de twee fondsen 4.989.202 euro voor elektriciteit en 49.538.291 euro voor aardgas.

F. Fonds voor forfaitaire verminderingen voor verwarming met aardgas en elektriciteit

Dit fonds werd uit de elektriciteitswet geschrapt, maar blijft opgenomen in het koninklijk besluit van 24 maart 2003 "federale bijdrage elektriciteit". In 2015 werd echter geen enkel bedrag opgevraagd. Er werden uitsluitend vrijstellingen van de federale bijdrage elektriciteit (1.823 euro) en aardgas (612 euro) van internationale instellingen en enkele regularisaties op het vlak van de gasector (-11.454 euro) en betreffende hoeveelheden energie uit het verleden opgetekend.

Op 31 december 2015 bedroegen de activa van het fonds verwarmingspremie 24.404.138 euro, opgesplitst in 16.810.598 euro voor elektriciteit en 7.593.540 euro voor aardgas. Zolang er geen wettelijke bestemming is voor het saldo van het fonds, zal de CREG het beheer ervan verder voor haar rekening nemen, onder andere wat de regularisaties van het verleden betreft.

G. Fonds ter compensatie van de inkomstenderving van de gemeenten

Het saldo van dit fonds, dat al verschillende jaren volledig inactief is, bedroeg 578.691 euro op 31 december 2015, wat overeenkomt met de sinds 2005 geïnde interesten. Zolang er geen wettelijke bestemming is voor dit saldo, zal het fonds niet afgesloten kunnen worden.

5.10.3. Rekeningen 2015

De lage hoeveelheid elektriciteit die in 2015 van het transmissienet werd afgenomen en verbruikt, vertaalt zich opnieuw in opbrengsten aan de federale bijdrage elektriciteit die onvoldoende zijn om de lasten van de CREG te dekken die verbonden zijn aan de elektriciteitssector. Deze opbrengsten bedroegen uiteindelijk slechts 92% van de verwachte bedragen.

Inzake gas kon de CREG daarentegen beschikken over, door FLUXYS BELGIUM en WINGAS gestorte, opbrengsten die 16% hoger waren dan de verwachtingen. Bovendien heeft ze gebruik gemaakt van 264.049 euro afkomstig van de afsluiting van regularisaties uit het verleden (zie punt 5.9.1.A).

De diverse en uitzonderlijke opbrengsten compenseren de uitgaven van de CREG gedeeltelijk en omvatten onder andere de structurele verminderingen van de RSZ-bijdragen waarvan de CREG geniet, alsook de doorrekening van de bezoldiging van een medewerker van de CREG die in 2015 was gedetacheerd. 69% van het totaalbedrag van diverse en uitzonderlijke opbrengsten en financiële opbrengsten samen (526.237 euro) is afkomstig van de elektriciteitssector en 31% ervan is afkomstig van de gasector. Dit bedrag wordt opgeteld bij de bovengenoemde opbrengsten aan federale bijdrage.

De totale opbrengst van de elektriciteitssector bedraagt dus 10.216.481 euro. De totale opbrengst van de aardgasector bedraagt daarentegen 5.841.659 euro. Bijgevolg bedraagt de totale opbrengst voor de CREG 16.058.140 euro (dit is een stijging van 9% in vergelijking met het boekjaar 2014).

De totale lasten van de CREG bedragen voor het boekjaar 2015 14.242.216 euro (dit is een stijging van 2% in vergelijking met 2014).

De personeelskosten stijgen met 411.906 euro (+3,7%) in vergelijking met het boekjaar 2014 door de aanwezigheid van

werknemers in 2015 die voornamelijk in de loop van 2014 waren aangeworven om de werknemers te vervangen die de CREG hadden verlaten of de jaren ervoor van functie waren veranderd.

De werkingskosten zijn daarentegen met 120.189 euro gedaald (-4,2%).

In verband met de "externe experts" merken we op dat de stijging van 42.477 euro (+37%) in vergelijking met het boekjaar 2014 voor de kost van de implementatie van communicatiesystemen meer dan gecompenseerd werd door de daling van 91.707 euro (-39%) voor de kost van "vertalers, revisor en sociaal secretariaat". Dit was voornamelijk het gevolg van het feit dat de CREG de boekhouding opnieuw intern beheert. Bovendien dient de daling van 26.344 euro (-34%) van de kost voor juridische bijstand om de belangen van de CREG te verdedigen in het raam van de beroepen tegen haar, en dit ondanks de nieuwe geschillen waarmee ze te maken heeft, ook te worden vermeld.

Voor de "algemene kosten" leidde de herziening van het huurcontract voor de kantoren tot een aanzienlijke verlaging van de jaarlijkse huur. Ook de huurlasten werden naar beneden herzien. Deze voor de CREG gunstige regularisatie van de huurlasten 2014 leidde tot een globale vermindering van 143.321 euro (-15%) van deze begrotingspost, de grootste post van de algemene kosten.

De vervanging van de IT-medewerker leidde eveneens tot een aanzienlijke daling van de "externe IT-ondersteuning". De kosten voor het "onderhoud van het materieel" zijn dan ook 107.094 euro (-40%) gedaald.

De "vergaderings- en representatiekosten" zijn gestegen, respectievelijk 17.431 euro (+20%) en 10.840 euro (+20%) door de nauwe samenwerking van de CREG met andere overheden en andere Belgische instanties en door de proactieve rol van de CREG in Europese en internationale instanties (CEER, ACER, Europese commissie, Europese regulatoren...).

De stijging met 57.903 euro (+39%) van de afschrijvingen is het gevolg van buitengewone investeringen die werden uitgevoerd om de betrouwbaarheid van de IT-infrastructuur (servers en beveiliging) te versterken, in het bijzonder met het oog op de implementatie van de REMIT-verordening (zie punt 3.2.2.4).

Het boekjaar 2015 werd afgesloten met een globaal overschot van de opbrengsten die de CREG heeft ontvangen in verhouding tot de kosten van 1.815.924 euro. Dit bedrag wordt opgesplitst in een overschot van 389.344 euro voor de elektriciteitssector en een overschot van 1.426.580 euro voor de aardgassector.

Aangezien er de voorbije jaren een beroep werd gedaan op de reserve elektriciteit, bedroeg deze reserve nog maar 1.008.389 euro (65% van het wettelijk maximumbedrag van 1.547.558 euro). In overeenstemming met het koninklijk besluit van 24 maart 2003 zal de volledige opbrengst voor elektriciteit van 2015 naar de reserve worden overgedragen om een gedeelte ervan terug aan te leggen. Momenteel draagt ze 1.397.734 euro.

De aardgasreserve heeft wel het maximumbedrag bereikt. De volledige opbrengst van gas zal tijdens de volgende berekening van de CREG-gastoeslag (toeslag 2017 die in december 2016 wordt berekend), in overeenstemming met het koninklijk besluit van 2 april 2014, in mindering gebracht worden van het bedrag dat moet worden gefinancierd door de opbrengst van de federale bijdrage.

Op 31 december 2015 bedroeg het met de fondsen geconsolideerde balanstotaal 178.495.089 euro.

De waarderingsregels zijn beschikbaar op de website van de CREG.

Sinds 1 januari 2013 houdt de CREG haar boekhouding conform de principes voorgeschreven door de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en de boekhouding van de federale Staat en volgens het boekhoudplan vastgelegd door het koninklijk besluit van 10 november 2009 tot vaststelling van het boekhoudplan van toepassing op de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en op de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie. Hoewel de inwerkingtreding van deze wet werd uitgesteld tot 1 januari 2016,¹⁸⁰ is de CREG deze boekhouding blijven toepassen.

De volgende tabellen bevatten een overzicht van de inkomsten en uitgaven van de rekeningen van uitvoering van de begroting:

Overzicht rekening van uitvoering van de begroting 2015: uitgaven (euro) (Bron: CREG)

Begroting	14.952.254
Vastleggingen	14.410.568
Vereffening	13.663.821
Gesplitste kredieten	746.747

Aangezien de begroting van de CREG voor 2015 werd vastgelegd op 14.952.254 euro, stemmen de bovenvermelde vastleggingen van 14.410.568 euro overeen met 96,4% van deze begroting.

We merken op dat de gesplitste kredieten van 2014 (studies en opleidingen) die bij de afsluiting van het boekjaar 2015 nog openstonden 60.709 euro bedroegen. Alle openstaande gesplitste kredieten 2014 en 2015 waren goed voor een bedrag van in totaal 807.456 euro, voornamelijk voor studies, de communicatiedienst, investeringen, opleidingen, de revisie van de boekhouding en het IT-onderhoud.

Alle gesplitste kredieten zullen een invloed hebben op het resultaat van de algemene boekhouding als ze worden vereffend / ten laste genomen.

Overzicht rekening van uitvoering van de begroting 2015: ontvangsten (euro) (Bron: CREG)

Begroting	15.728.879
Vastgestelde rechten	16.047.140
Vereffening	16.047.140

De ontvangsten van de CREG waren in 2015 hoger dan verwacht (zie hiervoor vermelde uitleg).

¹⁸⁰ Wet van 8 mei 2014 tot wijziging van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de Federale Staat (Belgisch Staatsblad van 17 juni 2014).

Tabel 18: Balans per 31 december 2015 (euro) (Bron: CREG)

ACTIVA	2015	2014
VASTE ACTIVA		
Immateriële en materiële vaste activa	361.876	266.210
Inrichting van het gebouw	119.356	113.416
Meubilair en rollend materieel	75.224	25.283
Informaticamateriaal	167.296	127.511
Financiële vaste activa	558	558
Diverse borgstellingen	558	558
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen op ten hoogste één jaar	1.166.981	1.201.698
Handelsvorderingen	117.876	23.577
Overige vorderingen	65.977	64.639
Vorderingen van de fondsen	983.128	1.113.482
Geldbeleggingen en beschikbare waarden	175.943.517	158.682.639
CREG-fonds	6.622.802	4.815.610
Sociaal fonds voor energie	17.117.535	113.621
Fonds broeikasgassen	54.883.898	58.579.700
Denuclearisatiefonds	2.752.338	7.827.225
Kyoto-fonds JI/CDM	15.215.599	16.783.825
Fonds beschermde klanten elektriciteit	4.757.466	18.771.189
Fonds beschermde klanten aardgas	49.306.964	19.608.552
Fonds gemeenten	578.691	578.691
Fonds verwarmingspremie	24.403.997	24.417.885
Fonds federale bijdrage	4.460	1.113
Fonds degressiviteit elektriciteit	43.798	7.164.667
Fonds degressiviteit offshore	3.275	19.778
Fonds degressiviteit aardgas	882	0
Fonds oninvorderbaarheden elektriciteit	181.870	0
Fonds oninvorderbaarheden aardgas	69.473	0
Kassa	467	783
Regularisatierekeningen	1.022.157	1.037.643
TOTAAL ACTIVA	178.495.089	161.188.748

PASSIVA	2015	2014
EIGEN VERMOGEN		
Overgedragen winst	1.314.222	1.314.222
Sectoriële reserve CREG	2.092.828	1.703.482
Elektriciteit	1.397.734	1.008.389
Aardgas	695.094	695.093
PROVISIES		
Vergoedingen einde mandaat van de leden van het directiecomité	311.166	177.809
Andere voorzieningen	5.710	0
SCHULDEN		
Schulden op ten hoogste één jaar	4.467.786	3.013.507
Handelsschulden	2.756.090	1.382.024
Schulden met betrekking tot belastingen., bezoldigingen. en sociale lasten	1.711.696	1.631.483
Diverse schulden	170.303.378	154.979.728
Sociaal fonds voor energie	17.346.957	119.736
Fonds broeikasgassen	54.884.664	58.579.700
Denuclearisatiefonds	3.005.969	7.845.960
Kyoto-fonds JI/CDM	15.215.599	16.783.825
Fonds beschermde klanten elektriciteit	4.989.202	18.784.284
Fonds beschermde klanten aardgas	49.538.291	19.608.552
Fonds gemeenten	578.691	578.691
Fonds verwarmingspremie	24.404.138	24.417.885
Fonds federale bijdrage	4.460	0
Fonds degressiviteit elektriciteit	43.798	7.164.667
Fonds degressiviteit offshore	3.275	19.778
Fonds degressiviteit aardgas	882	1.076.650
Fonds oninvorderbaarheden elektriciteit	202.819	0
Fonds oninvorderbaarheden aardgas	84.633	0
Regularisatierekeningen	0	0
TOTAAL PASSIVA	178.495.089	161.188.748

Tabel 19: Resultatenrekening op 31 december 2015 (euro) (Bron: CREG)

	2015	2014
Personeelskosten	11.418.894	11.014.663
Bezoldigingen en lasten	10.904.575	10.359.765
Schommeling voorzieningen voor vergoedingen bij vertrek leden van het directiecomité	133.357	132.468
Schommeling voorzieningen vakantiegeld	51.076	144.747
Uitzendkrachten	6.942	18.345
Aanwervingskosten	545	29.343
Opleidingen, seminaries	37.026	52.736
Leasingwagens personeel	285.374	277.258
Instanties	52.489	44.814
Vergoedingen Adviesraad Gas en Elektriciteit (presentiegeld en diverse onkosten)	52.489	44.814
Subtotaal "Personeelskosten"	11.471.383	11.059.477
Externe experts	671.313	613.445
Externe studies	318.922	185.480
Communicatiedienst	156.111	113.634
Vertalers, revisor, sociaal secretariaat	144.403	236.110
Juridische bijstand rechtszaken	51.877	78.221
Algemene kosten	1.889.097	2.112.969
Huur lokalen en gemeenschappelijke lasten	818.897	962.218
Parkeerruimten	76.505	75.912
Onderhoud lokalen en veiligheid	135.035	136.050
Onderhoud materieel	159.441	266.535
Documentatie	124.227	126.753
Telefoon, post, internet	50.899	44.379
Kantoorbenodigdheden	10.800	11.296
Vergaderings- en representatiekosten	103.462	86.031
Reiskosten (incl. naar het buitenland)	65.772	54.932
Lidgeld aan verenigingen	62.953	62.325
Verzekeringen, taksen en diverse kosten	281.106	286.537
Afschrijvingen	205.560	147.657
Afschrijvingen op materiële vaste activa	205.560	147.657
Financiële lasten	4.863	16.951
Financiële lasten op leasing en leningen	0	27
Andere	4.839	6.297
Overdracht naar fonds oninvorderbaarheden en federale bijdrage	23	10.627
Subtotaal "Andere werkingskosten"	2.770.833	2.891.022
TOTAAL VAN DE LASTEN	14.242.216	13.950.499
Opbrengsten (toeslagen en retributies)	13.715.978	13.461.304
Federale bijdrage elektriciteit en aardgas	15.252.822	12.602.064
Overdracht van fonds oninvorderbaarheden	10.531	5.806
Regularisatie gasbedrijven dienstjaar n-1	264.049	1.576.248
Regularisatie CREG elektriciteit dienstjaar n	-389.345	215.781
Regularisatie CREG aardgas dienstjaar n	-1.426.580	-950.595
Diverse bijdragen	4.500	12.000
Financiële opbrengsten	405	398
Opbrengsten van vlottende activa	405	2
Overige financiële opbrengsten	1	395
Diverse en uitzonderlijke opbrengsten	525.832	488.797
Andere uitzonderlijke opbrengsten	525.832	488.797
TOTAAL VAN DE OPBRENGSTEN	14.242.216	13.950.499
RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR	0	0

5.10.4. Verslag van de bedrijfsrevisor over het boekjaar afgesloten op 31 december 2015

Overeenkomstig de opdracht die ons werd toevertrouwd door het directiecomité krachtens artikel 31, §1, van het huishoudelijk reglement van 14 december 2015 van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas, hebben wij de eer U verslag uit te brengen over de rekeningen over het voorbije boekjaar. Dit verslag omvat ons oordeel over het getrouwe beeld van de rekeningen evenals de vereiste bijkomende vermeldingen en inlichtingen.

Verslag over de jaarrekening – oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de rekeningen van de Commissie over het boekjaar afgesloten op 31 december 2015, opgesteld op basis van de waarderingsregels aangenomen door het directiecomité. Deze rekeningen zijn samengevat in een staat van activa en passiva, waarvan het totaal 178.495.089 EUR bedraagt, en in een resultatenrekening, waarvan het saldo 0 EUR bedraagt, overeenkomstig koninklijke besluiten van 24 maart 2003 en van 2 april 2014 betreffende de financiering van de Commissie, en het totaal van opbrengsten en lasten 14.242.216 EUR bedraagt.

Verantwoordelijkheid van het directiecomité voor het opstellen van de jaarrekening

Het directiecomité is verantwoordelijk voor het opstellen van de rekeningen die een getrouw beeld geven in overeenstemming met het boekhoudkundig referentiestelsel van toepassing voor de Commissie, alsook voor het implementeren van de interne beheersing die het directiecomité noodzakelijk acht voor het opstellen van de rekeningen die geen afwijking van materieel belang bevatten als gevolg van fraude of van het maken van fouten.

Verantwoordelijkheid van de commissaris

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze rekeningen te uiten op basis van onze controle. Wij hebben onze controle volgens de internationale controlestandaarden (ISAs) uitgevoerd. Deze standaarden vereisen dat wij aan de deontologische vereisten voldoen alsook de controle plannen en uitvoeren om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de rekeningen geen afwijkingen van materieel belang bevatten.

Een controle omvat werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de in de rekeningen opgenomen bedragen en toelichtingen. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door de bedrijfsrevisor, met inbegrip van diens inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang in de rekeningen als gevolg van fraude of van fouten. Bij het maken van die risico-inschatting neemt de bedrijfsrevisor de interne beheersing van de Commissie in aanmerking die relevant is voor het opstellen door de Commissie van de rekeningen die een getrouw beeld geeft, teneinde controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn, maar die niet gericht zijn op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de Commissie. Een controle omvat tevens een evaluatie van de geschiktheid van de gehanteerde waarderingsregels en van de redelijkheid van de door het directiecomité gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van de presentatie van de rekeningen als geheel.

Wij hebben van het directiecomité en van de aangestelden van de Commissie de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel te baseren.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel geeft de staat van activa en passiva afgesloten op 31 december 2015 evenals de resultatenrekening voor het boekjaar 2015, een getrouw beeld van het vermogen,

de financiële toestand en de resultaten van de Commissie, op basis van de waarderingsregels aangenomen door het directiecomité.

Bijkomende vermeldingen en inlichtingen

Wij vullen ons verslag aan met de volgende bijkomende vermeldingen en inlichtingen die niet van aard zijn om de draagwijdte van onze verklaring over de rekeningen te wijzigen :

- Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, wordt de boekhouding gevoerd overeenkomstig de algemene regels van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat en van het koninklijke besluit van 10 november 2009 tot vaststelling van het boekhoudplan van toepassing op de federale Staat en op de gemeenschappen, de gewesten en de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie.
- Het is gepast aan te duiden dat CREG op 31 december verplichtingen heeft aangegaan voor een bedrag van 807.456 EUR. Deze verplichtingen verschijnen niet in de rekeningen aangezien het geen schulden zijn.
- Wij hebben geen enkele overtreding van de "elektriciteits- en gaswetten" of hun uitvoeringsbesluiten vastgesteld, voor wat betreft de verrichtingen die uit de rekeningen van de commissie blijken.

Brussel, 22 februari 2016

André KILESSE
Bedrijfsrevisor